

Naročnina mesečno
18 Lir, za inozem-
stvo 31.50 Lir - ne-
določna izdaja ce-
loletno 34 Lir, za
inozemstvo 65 Lir.
Ček. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inzerate.
Podružnica:
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tuje-
ga izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

SLOVENE

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.
Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Abbonamenti: Mese
18 Lire. Estero, me-
se 31.50 Lire. Edi-
zione domenica, an-
no 34 Lire. Estero
65 Lire. C. C. P.
Lubiana 10.650 per
gli abbonamenti,
10.349 per le in-
serzioni.
Filiale:
Novo mesto.

Bollettino No 1059 Intensa attività combattiva in Tunisia

Pronta reazione dei nostri reparti a tentativi di infiltrazione 18 velivoli nemici distrutti

Il Quartier Generale delle Forze Armate com-
unica:
In Tunisia più intensa attività combatti-
va; tentativi di infiltrazione di elementi avanzati
urtavano nella pronta reazione dei nostri reparti.
Cacciatori dell'Asse abbatterono negli scontri
aerei della giornata tredici apparecchi e forma-
zioni della nostra aviazione attaccavano con fa-
vorevoli risultati concentramenti di mezzi cora-
zati.
Palermo, Ragusa, Porto Torres
(Sassari) La Spezia sono state obiettivo di
azioni di bombardamento da parte di quadrimo-
tori americani. I danni sono ingenti a Paler-
mo dove il numero delle vittime è stato finora
accertato in 38 morti e 99 feriti.
Vengono inoltre segnalati un morto e otto fe-
riti a Ragusa, quattro morti e sei feriti a
Porto Torres.
Non ancora precisate le perdite subite dalla
popolazione a La Spezia.
Un velivolo nemico risulta distrutto dalle
artiglierie della difesa di Palermo, quattro
altri dalla caccia italo germanica dei quali uno
nel cielo di Catania, uno su Palermo e
due a Marsala.
5 nostri aerei non sono ritornati alla base.

Vojno poročilo št. 1059 Ostre borbe v Tuniziji Poskusi sovražnega vdora tako- odbiti od naših oddelkov 10 sovražnih letal sestreljenih

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:
V Tunisu močnejše bojno delovanje. Vdorni
poskusi prednjih oddelkov so se zlomili ob ta-
kojšnjem odporu naših oddelkov.
Osni lovci so v letalskih dvobojih podnevi se-
strelili 13 letal in oddelki našega letalstva so z
ugodnimi posledicami napadali zbirališča oklep-
nih sredstev.
Palermo, Ragusa, Porto Torres (Sa-
sari) in La Spezia so bili bombardirani od
ameriških štirimotornikov. Škoda je znatna v Pa-
lermu, kjer znaša doslej ugotovljena škoda 38
mrtvih in 99 ranjenih.
Poleg tega je ugotovljen en mrtvec, 8 pa
ranjenih v Ragusi ter 4 mrtvi in 6 ranjenih v
Porto Torres. Niso še ugotovljene izgube pre-
bivalstva v La Speziji.
Eno sovražno letalo je bilo sestreljeno od pro-
tiletalskega topništva v Palermo, štiri nadaljnja
od italijansko-nemških lovcev in sicer eno nad
Catanijo, eno nad Palermom, dva pa nad Mar-
salo.
Pet naših letal se ni vrnilo v oporišče.

Zadušnica za junake divizije »Folgore«

Rim, 19. aprila. AS. Družine članov divizije
»Folgore« so v rimski baziliki Svete Marije
Angelske imele slovesno mašo in Requiem za
padle junake slavne divizije »Folgore«, ki so se
v Afriki žrtvovali za domovino. Na središču
cerkvene ladje je bil velik katafalk, pokrit s
trikolorami in obrobljen s svečami. Ob katafal-
ku so bili lovorjavi venci Duceja, divizije
»Folgore« in divizije »Nembo«. Tega »strogo
verskega obreda« so se udeležili zastopniki Kra-
ljevske hiše in zastopniki naroda v vojni. Nav-

Določila za praznovanje »rojstva Rima«

Rim, 19. aprila. AS. Strankin Naredbeni list
fašistične stranke pravi: Rojstvo Rima in praz-
nik dela bodo vsi izdelovalni sloji naroda praz-
novali 21. aprila z vsem navdušenjem. Za tovar-
ne in poljedelska podjetja bodo zvezni tajniki v
sodelovanju s sindikalnimi organizacijami in Za-
vodom za fašistično kulturo določili tovariše po-
habljenec in bojevnik, ki bodo delavcem poja-

Cordell Hull zopet izjavlja

Buenos Aires, 19. aprila. AS. Iz Washing-
tona poročajo, da je Cordell Hull v neki svoji
izjavi zanikal glasove o obstoju angleško-ame-
riškega sporazuma glede mejne povelje Poljske.
Minister Eden je sprejel včeraj vse zunanje
ministre begunskih vlad v Londonu in se z
njimi posvetoval o številnih vojaških vpraša-
njih po vojni. Nato je poročal o svojem poto-
vanju po Združenih državah in Kanadi. Listi
pravijo, da je to zborovanje trajalo tri ure
in je nudilo možnost za »svobodno razpra-
ljanje«.

Izgube 50. angleške divizije

Lizbona, 19. aprila. AS. Angleški tisk ob-
javlja uradno poročilo o trdih bojih 50.
angleške divizije, ki je med 18. in 23. marcem
zaman skušala predrti Marethovo črto zaradi
sijajnih protinapadov prve italijanske armade.
»Poročilo priznava krvave angleške izgube in
»glaša, da bo vojno pokopalšče, ki je nastalo
»protitančkovskemu jarku, ostalo priča velikih
angleških žrtev.

Carlo Scorza - novi tajnik stranke

Na seji državnega vodstva stranke je dal Duce navodila za delo v bodočnosti, se zahvalil dosedanjemu tajniku Vidussoniju ter imenoval novega tajnika

Rim, 18. aprila. AS. Pod predsedstvom Duceja
se je v Beneški palači sešlo vodstvo fašistične
stranke. Navzočni so bili vsi člani. Takoj po za-
četku seje je tajnik Vidussoni imel naslednji govor:

Stranka je v zadnjih desetih mesecih storila
mnogo težkega in potrebnega dela, ki ga je na-
lagalo vojno stanje. Storila ga je po vaših eme-
nicah, da bi čimbolj prepričala italijanski narod
o kategorični zahtevi, da moramo vse in vsi žrtvo-
vati za vojno in za zmago. V zvezi z vsem tem po
vseh pravični meni, da je bila kos velikim nalogam
sedanjega zgodovinskega časa, zlasti s tem, da je
vso notranjo fronto strnila v enotno črto, kar je
nepobitno jamstvo, da fašistična Italija z nezlom-
ljivo odločnostjo koraka proti ciljem, ki ste jih Vi,
Duce, zapisali na prapore Revolucije. Stranka je
za doseg te cilje delala z vsemi razpoložljivimi
sili, ki jih je še stopnjevala bodisi na politič-
nem področju, kakor tudi na področju duhovnega,
gospodarskega, podpornega in propagandnega ude-
leštovanja. Večkrat sem Vam lahko, Duce, v navzo-
nosti narodnega vodstva poročal o doseženih uspe-
sah na raznih področjih. Dovolite, da Vam danes,
Duce, povem samo še to, da je širokopotezno pod-
porno delo, ki ga je stranka izvedla z največjo
plemenitostjo v zadnjih 16 mesecih, dala bojevi-
kom in njihovim rodbinam, delavcem in vsem, ki
najbolj čutiljo težave vojne, občutiti vso globoko
povezanost stranke z njimi. V tem se je posebno
izkazal urad za bojevnike, ki je končal zelo plodno
delo glede podpiranja svojcev pripadnikov vseh vrst
orožja, za kar je prejel številna priznanja. Posebna
skrb je bila nadalje posvečena protiletalski obrambi
in brezhibnemu preseljevanju prebivalstva, ki je
moralo zapustiti svoje kraje. Organizacija je tukaj
pokazala vse svoje silne sposobnosti in dajala svoj
pomoč elchermu, ki je bil prizadet zaradi bar-
barskih letalskih napadov. Ob številnih obiskih po
prizadetih krajih smo mogli na lastne oči opazovati
učinkovitost te pomoči. Tudi ob mojem zadnjem
potovanju po Siciliji sem se prepričal o velikih
koristih izdanih navodil in ukrepov. Prav pri tem
obisku sem mogel tudi ugotoviti, da je ta otok
pripravljen prenesti še žrtve in da je v svoji vda-
nosti do domovine odločen vztrajati in prenesti
vsakršno preizkušnjo.

Tudi za reševanje vseh gospodarskih vprašanj
je stranka čisto prispevala v odločilni obliki. Ži-
ljenje naroda teče sedaj že skoraj tri leta v vojni
v ozračju globokega umevanja in neomajne zve-
stobe. Stranka se je s poštovanjem delom svojih
voditeljev in svojih pristašev postavila v osredje
z nepopustljivo gorečnostjo povsod, kjer je bilo
treba največ postaviti na kocko in kjer je bila
njena navzočnost najbolj potrebna. To je uspeh,
ki Vam ga, Duce, predlaga stranka kot resnični
in najbolj zgovorni obračun svojega dela na du-
hovnem in propagandnem področju, to je uspeh
njenegega prizadevanja za osvojitve sre vsega naroda.

Duce, po 16 mesecih, v katerih sem z zvestobo
črne srca in zanesom bojevnika izpolnjeval Vaše
zapovedi. Vas v zavesti, da sem decela izpolnil
svojo dolžnost in se pokoraval goreče in spoštljivo
idealom revolucije, prosim, da mi dovolite izročiti

mandat v Vaše roke. Spričo potrebe, da je treba
dati več in še pomnožiti sile, da se vzdrži breme
povečane odgovornosti, čutim za dolžnost, da Vam
povem, da ne morem zablevati od sebe več zaradi
ran, ki sem jih dobil v vojni in ki omejujejo mož-
nosti mojega dela. Moje življenje kot fašista, Duce,
je Vaše z vsemi priznanjem in vso vdanostjo. Hvala
Vam, Duce, čamam na Vašo zapoved.

Vsi navzočni so poročilo Vidussonija sprejeli
z dolgim in živahnim odobravanjem.
Duce je poudaril pomen tega odobravanja,
se s toplimi besedami zahvalil Vidussoniju za
izpolneno delo, nato pa sporočil, da je določil
za Vidussonijevega naslednika sedanjega podtaj-
nika fašistične stranke Carla Scorzo, v prepri-
čanju, da bo ta bojevnik iz mnogih vojn ter
skvadrist in navdušen fašist od prve ure kar naj-

odločneje nadaljeval izvajanje Ducejevih smer-
nic. Duce je nato imel štirideset minut trajajoč
govor, v katerem je podal smernice za delo v
neposredni bodočnosti. Njegove besede so zboro-
valci pozdravili z velikimi ovacijami.

Novi tajnik stranke Eksc. Carlo Scorzo prevzel posle

Rim, 19. aprila. s. Včeraj je bila na liktor-
skem sedežu izmenjava v tajništvu stranke med
odlikovancem z zlato kolajno Aldom Vidussonijem
in eksc. Carlom Scorzo. Po izmenjavi sta se novi
in bivši tajnik stranke v spremstvu članov držav-
nega direktorija poklonila pred spomenikom pad-
lih ter položila preden šopke cvetja.

Boji pri Novorosijsku

Na ostalih odsekih je bilo odbitih nekaj sovjetskih napadov - Ena angleška
hitra topničarka potopljena, tri pa poškodovane

Hitlerjev glavni stan, 19. aprila. Nemško
vrhovno poveljstvo objavlja:

Južno od Novorosijska se nadaljuje ži-
vahno bojno delovanje. Letalstvo je izvedlo težke
napade na sovražne postojanke ter na preskrbo-
valna oporišča na obalskem področju Črnega morja.

Na nekaterih odsekih ostalega vzhodnega bo-
jišča so bili odbiti krajevni sovjetski napadi.

Na tuniškem bojišču je potekal dan na
»splošnem mirno. Pristanisko področje Alžira so
ponovno bombardirala bojna letala nemškega le-
talstva.

Pri neki pomorski bitki v intranji urah dne
18. aprila so nemške zaščitne sile pred nizo-
zemsko obalo potopile eno angleško hitro top-
ničarko ter druge tri težko poškodovale. Ena last-
na ladja je bila potopljena.

Položaj v tuniški bitki

»Stampa Sera« objavlja naslednji članek o
borbi v Tunisu: Borba v Tunisu se je po iz-
praznitvi Suse stisnila v severovzhodni del Tu-
nisa, ki ga brani razvrstitev v obliki polkroga.

Zadnja poročila govorijo o ostrih, toda krajevnih
bojih: to pomeni, da se morajo angleško-ameri-
ške armade reorganizirati in se od pomoči od
težkih izgub, preden bodo lahko obnovile ofen-
zivno večjega obsega. Brez vsakega prerokovanja
o izidu te bitke, ki še ni stopila v odločilno raz-
dobje, se da ugotoviti naslednje:

1. Osne čete se nahajajo na obrambnem bo-
jišču, ki je globlje in ima gostejšo obrambo ter

močnejšo odpornost kakor na postojankah, kjer
so se borile v prejšnji fazi.

2. Zvezje z zaledjem so zagotovljene z dobro
cestno mrežo, ki zagotavlja italijansko-nemskim
oddelkom v bodočih bitkah mnogo prednosti.

3. Pokrajina, ki jo zasedajo osne sile, je v
njihovih rokah od preteklega novembra; pet me-
secev časa od takrat gotovo ni preteklo neizrab-
ljenih za okrepitev obrambnih postojank. Na
drugo stran bilance je treba vreči zgneteno silo
nasprotnih armad, ki se je pokazala v bitki za
Mareth.

Regent Horthy obiskal Hitlerja

Hitlerjev glavni stan, 19. apr. AS. Madžarski
regent Nikolaj Horthy je 16. aprila odpotoval v
Hitlerjev glavni stan na obisk, ki je trajal dva
dni. Hitler in regent sta med razgovori pretresla
vprašanja, ki so v zvezi s splošnim političnim
položajem ter z bojem zoper skupne sovražnike.

Politični razgovori, katerih se je udeleževal
nemški zunanji minister von Ribbentrop, ter vo-
jaški posveti med maršalom Keitelom ter načel-
nikom madžarskega glavnega stana generalom
vitezom Francem Szombathelyjem so potekali v
duhu orožnega bratstva in zgodovinskega prija-
telstva med Nemčijo in Madžarsko.

Hitler in madžarski regent sta znova potrdila
svoj neomajni sklep voditi do končne zmage boj

zoper boljševizem in njegove angleško-ameriške
zaveznike. Madžarski narod, ki je že nekoč okusil
boljševiško strahovlado, se bo z rama ob rami
boril s silami trojne zvezde do popolne odstranitve
nevarnosti, ki grozi oboema narodoma, in bo vse
svoje sile uporabil za doseg cilja, ki ga vsebuje
poim evropske neodvisnosti in življenjske važno-
sti madžarskega ljudstva.

Madžarskega regenta so poleg načelnika glav-
nega stana spremljali še brigadni general Bruns-
wick pl. Korompa, opolnomočeni minister pl. Szent-
miklosy ter polkovnik vitez Gabriel Gerlosy
pl. Alsözvicska. Razen tega sta se snidenja ude-
ležila nemški opolnomočeni minister v Budimpešti
von Jagow ter madžarski opolnomočeni minister
v Berlinu.

Današnji zavezniki: Sovjetska enciklopedija o Churchill

Rim, 19. aprila. Sovjetska enciklopedi-
ja, ki je bila objavljena z vsemi uradnimi
blagoslovi in ki se hvali, da je popolna, nam
kaže, kako mislijo sovjetski državljani o Chur-
chillu. Znano je, da je angleški ministrski pre-
sednik velik prijatelj boljševiške Rusije. To je
dobesleden prevod iz opisa Churchillovega
življenja, objavljenega v 415. in 416. koloni
enciklopedije:

»Churchill Winston (rojen 1874). Največji
sovražnik sovjetske Rusije (Lenin). Kot notra-
jni minister si je nakopal globoko sovraštvo
delavskega razreda s ponovnim streljanjem v
mase stavkujočih in z organizacijo krumirov,
sestavljenih iz bivših častnikov, študentov in
uradnikov ter je bil pospeševalec besnih na-
padov na voditelje gibanja za žensko volilno
pravo.

Kot mornariški minister v zadnjih letih
pred svetovno vojno je Churchill neudrudno
zagovarjal vojno proti Nemčiji in je zbral
mornarico v Severnem morju ter jo mobilizi-
ral, dokler ni izbruhnila evropska kriza. V
začetku sovražnosti je Churchill postal vojni
minister ter je izvedel nekaj ponesrečenih po-
skusov, da bi si pridobil nekaj lovorjev kot
voditelj armad in vojaških pošilk v Anvers
in v Dardanele. Med imperialistično vojno je
Churchill z Lloyd Georgom prehodil vsa pota
koalicije s konservativci. Od junija leta 1917
je Churchill kot minister za oboroževanje
vztrajno delal za podaljšanje imperialistične
vojne »do zmagovitega konca«.

Od izbruha oktobrske revolucije v Rusiji
je Churchill posegel vmes kot ideolog in pri-
jatelj intervencije. Kot vojni minister je orga-
niziral in podpiral bele armade. Po porazu
intervenistov in najemnikov bele garde Chur-
chill ni opustil svojih protisovjetskih načrtov,
marveč je nadaljeval delo za nabiranje in
organiziranje protisovjetskih sil.

Ko se je znova vrnil v konservativno stran-
ko, je postal leta 1924 finančni minister v
Baldwinovi vladi. Napisal je »Spomine«, ka-
terih peti zvezek je izšel v ruskem prevodu
(Moskva 1932) z naslovom »Svetovna kriza«.
V njem odkrito govori o nesporazumu med za-
vezniki na koncu svetovne vojne ter o pomoči
angleške vlade za belo armado, ki jo v pogo-
voru s Savinskim naziva »Moja armada«. V
zadnjih letih se je Churchill posvetil časniki-
karstvu.

žilavi letalski boji v Sredozemlju

rušilca, ki so jih ponoči napadale naše torpe-
dovke. Na eni ladji je divjal velik požar, šči-
tili so jo številni »Beaufighters« in štiri »Spit-
fire«. Pri našem napadu sta bila en »Beau-
fighter« in en »Spitfire« sestreljena. Naša in
nemška ogledniška letala so nato videla, kako
je eksplodiral goreči rušilec in se nato potopil
60 km od Pantellerije. Drugi lovci so šteli
naša pomorska sredstva na področju, kjer je
bila potopljena sovražna ladja, dočim so vodna
letala priletela na pomoč in pobirala brodolom-
ce iz neke naše torpedovke, ki se je ponesrečila
v nočni bitki in se je pozneje potopila. Itali-
janska letala so sestrelila tudi neko sovražno
letalo pri napadu na neko našo zračno spreml-
javo na poti v Tunis. Včeraj je bil sestreljen
tudi en ameriški »Curtiss Z 40«.

Naročajte »Slovenca«!

Sestanek šolske organizacije

Dne 17. t. m. je bil v avli fizičnega inštituta ljubljanske univerze prvi sestanek v tem letu, na katerem so se zbrali odsekovi in voditelji šolske organizacije za ljubljansko pokrajino. Sestanku je predsedoval vseučiliški profesor Richard Zupančič, predsednik organizacije. Njemu ob strani je stal izvedenec profesor Evgen Dupré Thesider iz istega vseučilišča. Poročilo je podal glavni tajnik ravnatelj Leopold Pajk.

Sestanek je imel namen, da poda poročilo o vsem dosedanjem organizacijskem delovanju ter da navodila voditeljem za nadaljnje delovanje. Predsednik je poleg tega poročal tudi o ukrepih, ki so jih izdale oblasti ali pa on sam, da se zagotovi vedno boljše delovanje organizacije. Ekscelencija Visoki komisar je poleg izvedence pri predstavitvi ter njegovega namestnika dr. Decia Giacona imenoval pri vsakem odsekovnem zasedanju izvedence, in sicer dr. Vita Papalica, Galilea Gentile, Maria Manzinija ter Huga Cavallottija. Predsednik je sporočil, da bodo oblasti dobrohotno sprejele vprašanja, ki jih bo predsedništvo organizacije predložilo.

Na sestanek je prišel tudi profesor Evgen Dupré Thesider. Sporočil je udeležencem pozdrav Ekse. Visokega komisarja ter zagotovil, da bo storil vse in pomagal predsedniku pri njegovi nalogi, kakor tudi, da bo podpiral člane v njihovih potrebah, da le pokažejo duha lojalnosti in sodelovanja. Končno je glavni tajnik poročal o notranjem delovanju organizacije, ki sedaj v vsej pokrajini šteje 1661 članov. Nato so voditelji skupin predložili predsedništvu nekatera vprašanja, ki se tičejo posameznih odsekov.

Nato je povzel besedo izvedenec profesor Evgen Dupré Thesider. Sporočil je udeležencem pozdrav Ekse. Visokega komisarja ter zagotovil, da bo storil vse in pomagal predsedniku pri njegovi nalogi, kakor tudi, da bo podpiral člane v njihovih potrebah, da le pokažejo duha lojalnosti in sodelovanja. Končno je glavni tajnik poročal o notranjem delovanju organizacije, ki sedaj v vsej pokrajini šteje 1661 članov. Nato so voditelji skupin predložili predsedništvu nekatera vprašanja, ki se tičejo posameznih odsekov.

Cvetna nedelja v pravem pomenu besede

Ce ne bi imela včerajšnja cvetna nedelja svojega starega in tako častitljivega imena, bi jo lahko nazvali praznik cvetočega drevja. Pomlad v drevju je dosegla svoj višek kakor da bi se hotela priklučiti dobrim ljudem, ki so si oskrbeli oljke in pisane butarice ter pohiteli z njimi v cerkve, kjer so praznovali praznik Gospodovega slovesnega vhoda v Jeruzalem. Lepo je bilo videti zlasti otroke, ki so se že dolge dni veselili procesije z zelenimi šopi v rokah. Mladini so navezali v butarice pomaranč in jabolk, odrasli so nosili večinoma oljčne vejice.

V južnih krajih nosijo na cvetno nedeljo v procesijah palmov vejice — simbol Gospodove zmage nad glavarjem smrti, in pa oljčne vejice, simbol miru, ki nas druži z Bogom; pri nas so se uveljavile zelene butarice z vejicami božjega drevja, brinja, resja, bršljana, cvetočega dreva in podobnega. Na deželi nosijo velike butare, ki se gajo do vrha cerkvenih oken, v Ljubljani in okolici pa so prišle v navado manjši pisani šopi. S temi bodo okrasili meščani velikonočno mizo, kmetje pa bodo zataknili blagoslovljeno zelenje pod strehe, da bi jih sv. Florjan varoval ognja. V isti namen, jih bodo poleteli v urah nevihte in groma metali na ognjišče.

V vremenu se je 40 mučnikov odrezalo

Ljubljana, 19. aprila.

Končana je vremenska doba 40 mučnikov, ki si jih je naš kmetovalec izbral kot nekaj mejnika, ko mu kažejo, kakšno bo približno vreme od 10. marca na dan njihovega godovanja tja do 20. aprila. Letos je bil prvi dan lep in sončen, takšen tudi zadnji. Pri pregledu vremenske kronike lahko vidimo, da je bila večidel ta doba zadnja leta lepa in sončna, bila pa so tudi leta, ko so bili prav v tej dobi hudi nalivi in celo povodnji.

Mučniki so končali svojo vremensko dobo z izredno visoko dnevno temperaturo, ki ni navadna za aprilske dneve. V soboto in nedeljo je bilo tako vroče, kakor da bi bili prestopili vse prvomajnske dneve ter bi se preselili že v zadnje dneve maja in prve junija. Tako visoka dnevna temperatura je navadno zaznamovana junijem. Lepi in vroči dnevi so bili ugodni za prve kopalce na prostem. Voda pa še ni primerno topla in zato so se kopalci bolj sončili.

V 40 dneh smo letos zaznamovali 8 deževnih dni in skupno le 38,7 mm dežja. Največ dežja je padlo 30. marca, ko ga je dežometer nameril 14,5 milimetrov in pa 12. aprila, ko je bilo 6,6 mm dežja. Letos sta marec in april doslej bila brez snega. Druga leta je marca še močno snežilo. Padale so goste in debele snežinke, ki jim pravimo »beraški gnoj«. Letos smo imeli zadnji sneg 16. februarja. Od tega dne do danes nas niso motili snežni kristali.

V dobi 40 mučnikov smo imeli 16-krat jutranjo temperaturo pod ničlo, najnižja je bila 17. marca v sredo zjutraj, ko je bilo —4 stopinje Celzija. Dnevna temperatura pa je prav zadnje dneve dosegala prave rekorde. Razmeroma visoko je bilo v tem času tudi stanje barometra. Navadno je bil zračni tlak nad normalo 764 mm, le 8. aprila je bil rekordno nizek a 749 mm.

Kako je bilo lani v dobi 40 mučnikov? Bilo je 20 deževnih in 20 lepih dni. Dežja je padlo v tem času do 90,5 mm. Kmet se aprila splošno dežja veselil, kajti star vremenski rek naglašal: »April hladen in deževen, kmet jeseni senna ne bo reven«.

Leta 1941 je doba 40 mučnikov zaznamovala 15 deževnih dni in 145,7 m/m dežja.

Leta 1940 so mučniki prinesli skoraj slično vreme kot letos. Bilo je samo 8 deževnih dni, to da nekoliko več dežja, ko ga je bilo 87,3 m/m. Tudi takrat so bili dnevi prav vroči.

Cvetna nedelja pomeni prehod iz postnega časa v velike praznike Gospodovega vstajenja. Letošnja cvetna nedelja je bila nenavadno topla in zdelo se je, da je pomlad dosegla svoj višek. Že v zgodnjih dopoldanskih urah so se podali ljudje, ki so količkaj ulegnili, na sprehode. Večina se jih je držala prijaznih ulic mirnih mestnih predelov, zelo veliko pa jih je krenilo tudi na Šišenski hrib, na Golovec ali proti Rožniku.

Posebno lepi so bili pogledi na ljubljanske sadne vrtove, ki so žareli v nežnih barvah in izpuhtevali prijetne vonjave. Japonci bi dejali, da

Uradni razglasi

Sprememba cen soli in vžgalice

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je s svojim odlokom od 16. aprila odredil, da se začenši z 20. aprilom spremeni prodajna cena za sol in vžgalice in sicer takole:

prečiščena sol doslej kilogram 4 lire, poslej 6 lire;
vžgalice švedske vrste doslej škatljica 0,25 lire, poslej 0,40 lire.

Odobritev pravil Društva uslužbencev državnih industrijskih podjetij

Službeni list za Ljubljansko pokrajino z dne 17. aprila 1943 prinaša odločbo Visokega komisarja, s katero se potrjujejo pravila Društva uslužbencev državnih industrijskih podjetij Ljubljanske pokrajine. Tekst pravil je objavljen v Službenem listu.

Izmena ratifikacij glede konvencije, sklenjene med Italijo in Hrvaško, za preprečevanje dvojnega obdavčenja z neposrednimi davki

Dne 27. februarja 1943 sta bili izmenjeni v Rimu ratifikaciji glede konvencije, sklenjene dne 27. oktobra 1941 v Zagrebu med kraljevino in Nezavisno Državo Hrvaško, za preprečevanje dvojnega obdavčenja z neposrednimi davki.

Konvencija je bila odobrena z zakonom z dne 7. maja 1942-XX št. 853.

Imenovanje upravnih organov Zavoda za likvidacijo imovin upornikov

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odloča:

Izredni komisar Zavoda za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini, imenovan z odločbo z dne 6. novembra 1942-XXI št. 100, neha poslovati.

Za člane upravnega sveta Zavoda za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini, se imenujejo:

1. fašist odvetnik Alojzij Pilo, predsednik, 2. kapitan odvetnik Kamilo Zambrano, predlagan po Ekse. Poveljniku XI. armadnega zbora, 3. fašist Enco Selloni, predlagan po Zveznem tajniku PNF, 4. fašist odvetnik Karel Chersi, predlagan po inspektorju za pravosodje pri Visokem komisariatu, 5. fašist inž. Viktor Masera, predlagan po Pokrajinskem korporacijskem svetu.

Za člane nadzorstvenega odbora omenjenega zavoda se imenujejo: 1. fašist Franc Bullo, načelnik računovodstva Visokega komisariata, predsed-

so praznovali praznik cvetočih češenj. Nekatera drevesa so bila tako bela, kakor da bi bila posuta z lahkim pršičem. Marelica in dren sta že odedevata in zdaj je na vrsti skoraj vse ostalo sadno drevje hkrati. Breskve drhtijo v lahkih rožnatih barvah, češnje in višnje v snežnobelih, pa tudi bruske ne marajo zaostajati za njimi. Te dni so se odprli še prvi cvetovi na jablanah in slivah.

Resnično prijetno in podžigajoče je gledati te dni v cvetoče sadovnjake, uživati v razkošnih barvah in prisluškovati brenčanju tisočih čebel, ki se muzejo v cvetju. In ko se tako oziraš po dolgi vrsti sadnega drevja, zagledaš neke v krošnjah ptičje gnezdo s potrpečljivo samico, ki vali. Samca ni v bližini, je menda preveč lepo v širni okolici, kjer je že obilo paše in toliko čivkajoče družine. Spomniš se novega življenja, ki ga je prinesel toplejši letni čas in kar nekam vedreje ti utripa srce.

Popoldne so prišle na sonce tudi gospodinje, ki imajo ves teden opravka z delom v kuhinjah in stanovanjih. One, ki nimajo koščka zemlje, da bi ga obdelovale, so se željno ozirale po bujnih toplih gredah in po vabljivih lebah, kjer bo kmalu polno dobrot, potrebnih za gospodinjstvo. Marsikatera pohvalna beseda je padla na popoldanskih sprehodih in pohvalo snujejo naravi in ljubemu soncu, ki ji daje moč. Lepo vreme se je poznalo tudi v gostinah in kavarnah, kjer je bilo manj obiskovalcev kakor druge nedelje. Paš pa je bilo pravo dobro obiskano gledališče, kjer so gledali času primerno predstavo »V času obiskavanja«.

Prijetno utrjeni so se vračali ljudje proti večeru k svojim ognjiščem. Z zahajajočim soncem, ki je vabilo najnežnejše barve s cvetočih sadovnjakov, je popuščala prelest letošnje cvetne nedelje. Proti večeru so spet mnogi pohiteli v božje hramove k velikonočni duhovni obnovi, ki se vrši te dni za razne stanove ali pa samo h kratki molitvi, zakaj še smo v svetem postnem času in do praznika vstajenja nas loči teden dni.

nik, 2. fašist Ivan Batista Gastaldi, predlagan po Zveznem tajniku PNF, 3. fašist rag. Hubert Tsoni, predlagan po Pokrajinskem korporacijskem svetu.

Poziv Poštne hranilnice

Glede na poziv lastnikov čekovnih računov, ki je bil objavljen v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino št. 14 z dne 17. februarja 1943, da pismo prijavi svoje terjatve, objavlja sekvester Poštne hranilnice v Ljubljani, da morajo te terjatve pismo prijavi vsi lastniki kakakega čekovnega računa pri bivši Poštni hranilnici v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani ali pri kateri drugi bivši podružnici, ki imajo svoj domil ali sedež v Ljubljanski pokrajini ali v ostali kraljevini Italiji. Obveznost prijave se nanaša samo na imovino, ki je nastala na čekovnih računih pred 15. aprilom 1941.

Prijavo je poslati čimprej Poštni hranilnici v Ljubljani po obliki, v kateri bivajo lastniki čekovnih računov (ali imajo sedež), ki mora na sami prijavi potrditi navedbo predlagateljevega domicila (sedeža). Rok za prijavo se podaljšuje za en mesec in zapade nepreklicno 17. maja 1943.

Gospodarstvo

Elektrotehnični vajenski tečaj

V navzočnosti strokovnjaka Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino g. dr. Alesanija Silvia je bil dne 17. t. m. ob pol 12 v prostorih Rokodelskega doma v Petarčevi ulici zaključen specialni pripravljalni elektrotehniški vajenski tečaj, ki ga je priredil Odelek za obrtništvo Združenja industrijev in obrtnikov za Ljubljansko pokrajino s podporo Visokega komisariata. Tečaj se je pričel dne 29. marca in je trajal tri tedne s celodnevним poukom. Tečaj je obiskovalo skupaj 18 elektroinstalaterskih vajencev iz Ljubljane in ostalih krajev pokrajine. Na tečaju so predavali inženirji in mojstri iz šole in prakse sledeče predmete: teoretično elektrotehniko, strojeslovje, mehaniko tehnologijo in računstvo. Med tečajem so si vajenci ogledali električno centralo Mesine elektrarne ljubljanske in usmerjevalno postajo električne cestne železnice. V letošnjem letu je to že drugi tečaj, ki ga je priredil Odelek za obrtništvo za teoretično strokovno izobrazbo vajenskih naročnikov. V programu je še več podobnih tečajev za druge obrti.

Uspeh tečaja je prav dober, kar je razvidno iz ocen, ki so jih prejeli udeleženci iz posameznih predavanj predmetov.

Zadruga na jugovzhodu Evrope. Na Dunaju je bil dne 14. t. m. osnovan Zavod za jugovzhodne zadruge v okviru družbe za jugovzhodno Evropo. Naloga zavoda je negovati odnose med nemškimi zadrugami in organizacijami in zadrugami organizacijami jugovzhodnih držav. Zlasti se bo novi zavod zanimal za kmetijsko zadrugništvo v jugovzhodnih državah.

DALE CARNEGIE

Rako si pridobiš prijateljev

Ko je bil Roosevelt newyorški guverner, je podvel zelo važne reforme, ne da bi pri tem prizadel visoke politične osebnosti, ki so se tem reformam protivile. Stori pa je takole:

»Ko je šlo za prevzem kake važne službe, sem prosil te osebnosti, da mi priporočijo svoje varovance. Najprej so mi predstavili kogar koli, kakšno nišo. Rekel sem jim nato, da bi imenovanje te osebnosti ne dobilo ugodnega odmeva v javnosti. Nato so mi predstavili koga drugega, o katerem ne bi mogel reči nič slabega, dobrega pa tudi ne. Zopet sem izjavil, da ta kandidat še ne bi ustrežal javnemu mnenju in sem prosil zato, da bi mi preskrbeli koga bolj primernega. Njihov tretji kandidat bi na vse zadnje še prišel v poštev, a ideal vsekakor ni bil. Zahvaljeval sem se jim, jih prosil, naj mi predstavijo še četrtega in ob koncu so mi imenovali ravno moža, ki bi ga jaz sam izbral. Z globokimi izrazi hvalečnosti za njihovo izdatno pomoč sem umestil tega kandidata in jim prepustil v celoti zaslugu za srečno izbiro... Vzbudil sem jim vtis, da sem sprejel njihov predlog zgolj njim na ljubo, a da sem kot protisluško pričakoval, da bodo tudi oni storili kaj zame. In res sem užival njihovo podporo pri mnogostevilnih važnih reformah.«

Ali ste opazili, da se je Roosevelt vedno kazal pripravljenega posvetovati se z drugimi, sprejemati njihove nasvete, in prišedi do zaključka, prepuščal njim zaslugu izbire in jim vzbujal vtis, da je predlog bil popolnoma njihova misel.

Neki trgovec z avtomobili bi moral nekomu prodati avtomobil, pa mu to nikoli uspelo. Vedno je nastopila vmes kakšna težava. Končno sem mu svetloval, naj spremeni metodo. Govori naj nakupovalcu tako, kakor da bi dajal on iniciativo. Dati mu mora vtis, kakor da bi bila ideja njegova.

Nekaj dni za tem je nek naročnik hotel zamenjati že rabljen avtomobil z novim. Trgovec je porabil to priliko, poklical na telefon nakupovalca ter ga prosil, da pride k njemu, ker potrebuje njegovega nasveta. Bil je prepričan, da mu bo rabilno vozilo všeč. Ko ta pride, mu trgovec reče: »Vem, da ste zelo izkušeni in se spoznate na ceno avtomobilov. Ali bi hoteli pogledati ta avtomobil in mi povedati, koliko sem zahtevali za zamenjavo?« Nakupovalec se je kar cedit od zadovoljstva; končno se je le našel nekdo, ki je priznal njegovo izkušnost. Ogledal si je avtomobil, ga preizkusil in slednjič izjavil, da bi za tri sto lir bil pripravljen skleniti dobro kupčijo! »Bi bili pripravljeni kupiti ga za to ceno?« »Brez dvoma!« Saj je bila ocenitev njegovo delo! Pogodba je bila takoj sklenjena!

Neka bolnišnica je morala kupiti celotno napravo za X-žarke in šef-primarij je bil že do konca naveličan dolge vrste trgovcev, ki so ponujali svoje predmete in hvaleli njih prednosti. Med njimi je bil nekdo, ki je pisal ravnatelju bolnišnice naslednje pismo:

»Sklenili smo v zadnjih dneh nabavo aparatov za X-žarke. Niso popolni, kar dobro vemo, a naša želja je, da jih izpopolnimo čimbolj mogoče. Zelo bi Vam bili hvaležni, če bi si lahko odrgali toliko časa in prišli k nam ter nam dali Vaše poštene mnenje o vsem, kar bi bilo mogoče storiti, da bi bili ti stroji bolj popolni in bi res služili svojem namenu. Vedoč, da ste zelo zaposleni, me bo veselilo, da Vam lahko pošljem svoj avtomobil ob uri, ki jo boste Vi sami določili.«

»Zelo sem bil začuden, če pripoveduje zdravnik,« ko sem prejel to pismo; začuden in počaščen. Saj je bilo prvič, da me je nekdo vprašal za moje mnenje glede teh aparatov. Odpovedal sem se nekemu vabilu na kosilo in rajši šel na ogled teh strojev; naravno je, da sem jih takoj naročil za svojo bolnišnico.

Woodrow Wilson, predsednik Združenih držav, je gojil veliko zaupanje do polkovnika Edvarda Houseja; obračal se je nanj za nasvet rajši kakor na vse druge člane vlade. A kako je prišlo do tega silnega Housejevega vpliva na Wilsona? House sam pravi tole:

»Brž ko sem spoznal predsednika, sem videl, da je potrebno vzbuditi v njem občutek, kakor da je ta ali ona ideja zrasla v njegovi glavi, hkrati pa delati tako, da se je on po malem za stvar zanimal. Nekoč sem odšel v Belo hišo ter mu dal nasvet, ki se mu ni zdel ugoden. Na svoje največje začudenje pa sem čez nekaj dni slišal predsednika, kako pripoveduje o leti zadevi, kakor da bi zrasla na njegovem zelniku.«

House je seveda skrbno pazil, da ni zahteval svoje avtorske pravice. Njemu je pač šlo le za uspeh, ne pa za to, da bi bila ideja prav njegova. Šel je celo dalje: javno je poudaril, da je ideja Wilsonova.

Pomnimo, da so vsi ljudje kakor Wilson in uporabljajo vedno in povsod tehniko polkovnika Houseja.

Nekoč se mi je zahotelo iti na letovišče. Pisal sem potovalnemu uradu, da bi dobil tozadevna poročila.

Malo mesto Darmstadt je bilo večkrat deležno obiska tega ali onega člana ruske vladarske hiše. Kot domovina ene ruskih caric je imelo mesto tudi svojega ruskega poslanika. To rusko poslanstvo v Darmstadtu je izsilil Aleksander III. zaradi okoliščin, ki bomo o njih pozneje govorili. Priopominjamo, da je imela vladarska hiša Hessenska najboljše zveze z vsemi nemškimi vladarskimi družinami, ker je bila v sorodu z rusko carsko družino, ki so se njih člani največ poročali z nemškimi principi in princesami.

Med hišami nemških princev in princes je zavzemala rodbina Hessen-Darmstadt položaj prve vrste, da si pripadala k prvim nadvojvodskim hišam, to pa predvsem zato, ker je bila ta mala država v Nemčiji najbolj cvetoča in najbogatejša po zgodovini, z mesta Mainzom in Wormsom, kjer je vsak kamen zgodovinske vrednosti. Mimo tega je imela tukajšnja vladarska hiša slavne tradicije, saj je prištevata k svojim prednikom predvsem sveto Elizabeto Turinško, ki v njej odseva vsa mistična in viteška duša srednjega veka. Nadvojvodska hessenska vladarska hiša je imela prednost tudi zato, ker je po prerobenju nemške države s Hohenzollernci uvedla vse nemške kralje in prince kot vazalne kralje Prusije. Takratni hessenski vojvoda je bil med tistimi, ki so se uprli oklicu cesarstva: izjavil se je za pripadnika Zveze južnih nemških držav, na kar je Bismarck težko pristal in je oklical za nemškega cesarja starega Viljema Pruskega. Kljub temu prisiljenemu oklicu so hessenski voj-

vode obdržali spricho Prusije in cesarja posebno veljavnost. Še v začetku tega stoletja so turisti, ki so prihajali po cestah Darmstadta (če so bili boljši opazovalci, kot so sicer turisti), lahko zagnali, da tu ni nobenega posebnega navdušenja za Prusijo. To zadržanje hessenske hiše spricho Prusije bomo lažje razumeli kasneje zaradi osnovanih sumničev, s katerimi so blatili carico Aleksandro, češ da ne ravna v prilog nemški politiki. Tradicije njene družine pa niso imele nič skupnega s koristmi za Nemčijo. Res je, da so bili Hessenci in Hohenzollernci v bližnjem sorodstvu, a to je izviralo z angleške strani in sicer zato, ker je angleška vladarska rodbina skupno z rusko skušala dati hessenski rodbini še vidnejši položaj.

To angleško sorodstvo je sklenil vprav oče bodoče carice Aleksandre, veliki vojvoda Ludvik, ki se je bil oženil z angleško princeso Alice, drugo hčerko kraljice Viktorije. Še prej se je bila starejša kraljičina hčerka poročila s kraljevim pruskim princem, kasnejšim kraljem Friderikom III. Po vsem tem je bil Friderikov sin, Viljem II., bratranec otrok velikega vojvode Hessenskega. Znano je, kako je njena mati, kraljica Viktorija, bila zmeraj oboževana, da hoče spraviti v Nemčijo preveč angleških navad in težej. Ta primer se je ponovil pri sestri ruske kraljice, princese Alice, ki je postala velika vojvodinja Hessen-Darmstadtska. Pisma te vojvodinje, ki jih je pisala svoji materi kraljici Viktoriji, so polna domotožja po Angliji in polni iskrenih simpatij do vsega, kar je angleškega.

To domotožje je bilo seveda tem bolj umljivo, ker so bile razmere doma na Angleškem tako povsem drugačne kot majhne meščanske razmere v malomeščanskem mestecu Darmstadtu. Ne samo, da je bilo jedro življenja povsem drugačno, tudi denarne zadeve velikega vojvode Ludovika so bile vse kaj drugega kot sijajne in kakršne so bile pri njegovih sorodnikih, v najvplivnejši evropski vladarski hiši. V velikovojvodski palači je marsikaj primanjkovalo: pisma velike vojvodinje Alice pričajo o večnih materialnih skrbih v družini, zaradi česar je tudi vzgoja otrok trpela. Iz zakona velikega vojvode se je rodilo sedem otrok: dva sinova in pet hčerk. Predzadnja hčerka je bila Alice, ki ji je bilo usojeno, da je postala

ruska carica Aleksandra. Ko je prišla na svet, je bila zibelka, ki je že prej služila njenima bratoma in sestram, vsa obrabljena, tako da so morali novorojeno hčerko položiti v otroško banjico, ki je bila spremenjena v zibelko. Ta preprosti primer jasno priča, kako je na hessenskem dvoru primanjkovalo slehernega razkošja. Kraljica Viktorija je na vse načine pomagala hčeri z raznimi darili — pošiljala ji je obleke, toaletnih potrebščin itd., in teh darov se velika vojvodinja neprestano spominja v svojih pismih z največjo prisrčnostjo in hvalečnostjo.

Po svoji inteligenci in moralni je velika vojvodinja Alice visoko prekašala svojo okolico. Življenje ji ni prizaneslo z nobeno žalostjo, a prenašala jih je dostojanstveno in s krščansko vdanostjo. Njeno versko življenje je kaj kmalu doživelo hudo krizo zaradi vpliva znanega teologa Davida Straussa, razkrojevca krščanstva, s katerim jo je vezalo iskreno prijateljstvo. To prijateljstvo je bilo povod za mnogotero opravljanje, po katerem je bilo prizadeto dostojanstvo velike vojvodinje, s čimer je bilo omadeževano sleherni njeno dejanje in povrnila se je v strogo pojmovanje krščanstva, mišljeno samo kot resno izpolnjevanje dolžnosti. Zanimivo je omeniti to stvar, ker se tiče tudi mističnega zamaknjenja, ki je pozneje prevladovalo v značaju obeh hčerk — velike vojvodinje Elizabete in carice Aleksandre. Če bi bila živela kasnejša Aleksandra pod neposrednim vplivom matere, ne bi bila njena verska duševnost tako skromno omejena; a mati ji je bila umrla, ko je bilo bodoči carici komaj šest let.

Povedali smo že, da je bilo v hessenskem velikovojvodskem zakonu sedem otrok. Najprej so prišle na svet tri princese: Viktorija, Elizabeta in Irena, nato dva prince: Ernst in Friderik. Ta poslednji se je smrtno ponesrečil vpricho svoje lastne matere. Nekoč sta se oba fantiča igrala v sobi, kjer je počivala njuna mati in po malem polemicala. Tedaj pa se je zaradi hrupa povsem zdrnila in je le še utegnila opaziti, kako je najmlajši deček stekel po sobi, se povzpela na okno, izgubil ravnotežje in je strmoglavil v globino in se ubil. Uboga mati se ni nikdar več opomogla od duševnega pretresa, ki ga je takrat doživela.

Posmrtna razstava del Ivana Vavpotiča

V nedeljo ob 11 je bila v Jakopičevem paviljonu odprta velika posmrtna kolektivna razstava del pred tremi meseci umrlega slikarja Ivana Vavpotiča. Razstava je skrbno pripravljena in izbrana ter predstavlja resnično lep spomin na umetnika in slikarja, ki je zadnja leta stal v ospredju slovenskega umetniškega življenja. Pokroviteljstvo nad razstavo je prevzela Narodna Galerija ter je ob tej priliki izdala poleg seznama razstavljenih slik tudi lep album z reprodukcijami značilnih njegovih del iz raznih dob ter studijo umetnostnega zgodovinarja dr. Frana Šijanec (str. 44). O tej studiji bomo govorili še posebej, za danes jo samo naznamo.

Razstave se je udeležila zvesta življenjska družica pokojnega slikarja gospa vdova s sinom slikarjem Brunom ter bratom pokojnega Vavpotiča, Sestra Frida, ki živi v Zagrebu, pa se je brzojavno opravičila in počastila spomin svojega brata. Med drugimi smo videli rektorja dr. Kosa, colonela L. Jazjiza, zastopnika mestne občine dr. Pretnarja, številne tovariše pokojnika s predsednikom S. Santlom na čelu itd. Otvorilni govor je imel predsednik Narodne Galerije dr. Fran Windiseher, ki je podal zgoščen ostanek Vavpotiča človeka, umetnika in umetnostnega organizatorja ter njegovo življenje in delo povzel v naslednje besede:

»Visoko smo cenili njegovo umetniško delo in ga bomo cenili in spoštovali odlej še bolj, ko nam bosta pregled njegovih zbranih del in nanj oprta pravična sodba pokazala nazorno in dopovedno vrednost, obilnost, veličino in mnogostranost njegovega življenjskega dela. Pokojni mojster Ivan Vavpotič je bil markantna osebnost, svojstvena kova, kot človek ljubezniv, dober in priklupen, možata osebnost, pokončen in neuklonljiv tudi kadar so ga grizle skrbi in mu je življenje delalo silo, vedno postrežljiv in ustrezljiv, nesebična osvajačica narava. Temeljito izobražen, zelo razgledan umetnik je bil, poln domislekov, žive fantazije in srečne invencije.

Ze srednja šola mu je dala temeljito izobrazbo, zgodaj je kazal lepo darovitost za risanje in slikanje in za muziko. Po zrelostnem izpitu okleva, ali se posveti muziki ali likovni umetnosti, ter se srečno odloči za likovno umetnost. Studira likovno umetnost v Pragi, v Parizu, na Dunaju in zopet v Pragi, kjer si izbere družico življenja. Poskusi življenje profesorja v Idriji, ali enolično življenje v odmaknjenem okolju ne ugaja njegovi živahni, vedno novo iščočji naturi. Odloči se za Ljubljano ter v teh letih do svetovne vojne in po svetovni vojni razvija zelo veliko delavnost kot spreten ilustrator, izvrsten risar, več akvarelist in odlični slikar v olju. Na polju filatelije je dal prepričevalen dokaz svoje darovitosti, spretno se je uveljavljal pri gledališču kot scenograf, mnogo posrečenih načrtov za plakate je izdelal, zlasti glasovite za potrebe Ljubljanskega velesejma. Pridno je sodeloval v ocenjevalnih odborih, razne korporacije so ga klicale za svetovalec in sodnika, ceneč njegovo preudarnost in objektivnost. Po svetovni vojni je razvil vprav ogromno delavnost kot slikar pokrajine, tihožitij in zlasti portretov. V tem razdobju je kot portretist več let kar dominanten. Ivan Vavpotič ni živel le sebi in svojemu lepemu poklicu, marveč je svoje sile in sposobnosti rad stavil na razpolago skupnim potrebam naših likovnih umetnikov, ki so ga spoštovali in ljubili kot organizatorja svojih stanovskih združenj in ga ponovno izbrali na čelo svojim stanovskim združenjem, tako »Ladić in Društvo likovnih umetnikov. Ivan Vavpotič je bil na naših razstavah zelo cenjen in priljubljen kot vodja,

besednik in mentor. Pri teh svojih vodstvih se je rad dotikal tudi občnih vprašanj likovne umetnosti. Strujar ni bil, živi in prisrčni so bili njegovi odnosi do naraščajočih in podmladka v naši likovni umetnosti. Ivan Vavpotič je bil žlahtna duša, dobrodušen in iskren, nistem ga nikdar silal govoriti o tovariših po zavistnih vidikih.

Vedno pri delu, vedno brižen in zainteresiran za vse nove pojave in dogodke skoro ni prišel do tega, da priredi po izpolnjenem 60. letu pregledno razstavo svojega ogromnega življenjskega dela. Ze več let smo slišali od njega, da pripravlja svojo razstavo. Za letošnje leto jo je prav zadržno napovedoval, poln novih načrtov, pogumen, oči se mu žarele, ali ga je prehitelo. Obračal je, pa mu je bilo prevrnjeno. Sredi dela in takorekč od dela je moral na pot, ki je sojena vsemu avtu. Prijatelj Ivan Vavpotič si odšel od nas tiho in diskretno, ali si nam zapustil ogromno svojih umetnin. V teh delih ostanek pri nas. In tako smem reči s pesnikom in prijateljem Pavlom Golia: Moral boš živeti, prijatelj dragi, tudi sredi nas! Kar simpatični mojster ni mogel sam, se je takoj po njegovi smrti odločila storiti Narodna galerija in je po prizadevanju gospoda ravnatelja Ivana Zormanca in gosp. profesorja dr. Fr. Šijanec zbrala z nemalim trudom bogato število del pokojnega velikega mojstra Ivana Vavpotiča za priučujočo retrospektivno razstavo njegovega življenjskega dela. Velika hvala vsem, ki so Narodno galerijo pri tem nelehkem zbiralnem delu podpirali in prepuštili iz svoje posesti umotvorne nepozabnega mojstra Ivana Vavpotiča, katerega umetnost daje poročilo za nesmrtnost njegovega bogatega ocura. Vsem vam, častita gospoda, ki ste prišli počastiti in proslaviti spomin pokojnega Ivana Vavpotiča, prijazen pozdrav in najlepša hvala! Retrospektivna razstava pokojnega mojstra Ivana Vavpotiča je odprta.

Za njim je v imenu Slovenskih likovnih umetnikov govoril predsednik prof. Saša Santel, ki se je najprej zahvalil Narodni galeriji in predsedniku dr. F. Windiseherju ter ravnatelju Zormanu za trud pri razstavi, dalje g. dr. Šijanec za lepo

Pomembna slovesnost na Rakovniku

Ljubljana, 19. aprila.

Na cvetno nedeljo je bila na Rakovniku prisrčna mladinska slovesnost, katero je počastil s svojim obiskom tudi škof dr. Gregorij Rožman. Bil je namreč slovesen sprejem fanotov v Marijino kongregacijo ter polaganje zaobljube. Ob pol štirih, ko se je slovesnost pričela, je bila cerkev Marije Pomočnice polna žlata mladine, tako dosedanjih članov kakor kandidatov za kongregacijo. V svojem cerkvenem govoru je škof poudarjal, da naj se svet posveti Mariji in njenemu brezmadežnemu Srcu, da bomo deležni njene obljube, namreč dobe miru. Sedaj raste nova mladina, ki hoče nov red, božji red, in hoče Bogu služiti z veseljem. Njegove zapovedi so ji svete. Med to novo mladino stopajo danes današnji kandidati. Hočemo čisto in očiščeno mladino, ki bo hodi la ob materinski roki Marijini in se krepila ob sv. obhajilu. Ta mladina je zmorna žrtve iz ljubezni in tudi največjih žrtve. Dasi jo nasprotniki preganjajo in celo morijo, vendar ne popušta in nam je že ustvarila veliko prekrasnih zgledov. Še stoletja za nami bo ostal zgled te mladine ohranjen. Spomin na te žrtve naj nas dviga. Tako bomo po Mariji Jezusu

studijo ter sodelovanju inž. Uhlifu ter vsem lastnikom Vavpotičevih del, ki so jih dali na razpolago razstavi. Nato je med drugim poudarjal, da med člani DSLU še posebno vzbuja veliko spoštovanje, kajti pokojnikovo ime je najtesneje zvezano z začetkom in razvojem te najpomembnejše strokovne in stanovske organizacije slovenskih likovnih umetnikov. Bil je od ustanovitve do zadnjih dni eden izmed idejnih voditeljev in praktičnih sodelavcev. Zato mu DSLU dolguje hvalnost. Po tem izrazu hvalečnosti se je govornik dotaknil tudi društva »Ladec«, kateri je bil pokojnik do zadnjega predsednik. Ustanovitve društva sega v l. 1904, ko sta ga ustanovila Vesel in Vavpotič; tedaj je bil Vesel vez med staro »Ladec« in mlado, sedaj po reorganizaciji pred nekaj leti pa Vavpotič, ki ji je predsedoval od ustanovitve do smrti. Tu je združeval umetnike najrazličnejših struj in starosti ter je marsikateremu talentu utri pot v svet. Danes se ti člani »Ladec« še s posebno toplimi občutki spominjajo svojega ustanovitelja in predsednika Vavpotiča, katerega ime bo družstvu program in se glasi: »Iskrenost, poštenost in svoboda dela na podlagi talenta in znanja brez ozira na pripadnost tej ali oni umetniški struji.« Mojster Vavpotič nam bo ostal vzor, in kdor se mu bo približal, bo zelo blizu svojemu lastnemu uspehu. Slava!

Tako je bila odprta velika posmrtna razstava del Ivana Vavpotiča. Vse sobe Jakopičevega paviljona so napolnjene z njegovimi deli iz vseh dob njegovega življenja. Kako zanimivo razvoino pot kaže njegove podobe iz prvih pravih ali pariških časov. N. pr. Cebeljak. Lastni portret (Pariz), pokrajine, prvi portreti (Sušnik, Urbančiči itd.). Ves razvoj iz plenera v tihožitje in portret, ki je bil v zadnjih desetletjih njegovo najplodnejše polje in s katerimi je postal najbolj znan portretist v ljubljanskih meščanskih krogih. Posebno močne so njegove risbe in ilustracije (n. pr. k Cicibanu), v katerih je Vavpotič pravi mojster. Razstava nudi lep in poučen pogled v življenjsko delo tega prerano umrlega slovenskega umetnika. Občinstvo vabimo, da si ogleda to življenjsko delo, da bo prav spoznalo ceno in značaj Vavpotiča-umetnika in z ogledom počastilo njegov spomin.

zvesti v vseh razmerah do konca. — Med petem Marijinih himen, ki jih je pela vsa cerkev, so novi kandidati dali škofu zaobljubo zvestobe Mariji. Nato so bile lavretanske liturgije, ki jih je daroval škof dr. Rožman, ob koncu liturgije je podelil nadpastirski blagoslov. Po slovesnosti v cerkvi je bila v dvorani zavoda krasno uspeła akademija, ki se je udeležil tudi škof dr. Rožman. Pozdravni nagovor na škofa je imel ravnatelj zavoda dr. Kuk ter dva dijaka — gojenca zavoda. Ostali del akademije pa so izpolnjevale posrečene deklaracije in koncertni nastopi orkestru in zborov.

Še nekaj športnih izidov

V naslednjem navajamo še nekaj nedeljskih nogometnih izidov od blizu in daleč: Mars : Korotan 5:1, Ljubljana : Vojska reprezentanca 2:1, Hermes rez. : Ljubljana rez. 3:0, Gradjanski : Ličani 4:0, Ferrara : Concordia 2:1, Hašk : Redarstveni 10:0, Zvezničar : Zet 5:0, Hamburg : Bremen 3:0.

Mladika : Zabjak 2 : 0 (2 : 0)

Mladiko smatramo za tehnično najizurjenjše moštvo II. razreda. Potegovala se je za sodelovanje v tovaršiji najboljših, vendar so jo igralci Tob. tovarne na dveh kvalifikacijskih tekmah odrinili. Za srečanje med Mladiko in Zabjakom je bilo precej zanimanja, pričakovati pa smo, da bo pokazala Mladika več duhoviti potez. Tako pa so bili nekateri igralci preveč sebični in so se izgubljali v neuspešnih solističnih akcijah. O Zabjaku je vredno zapisati, da je še neizkušeno moštvo, ki pa se odlikuje po borbenosti. Tekmo je izgubil z 2:0, kar pomeni, da jim bo treba poleg dobre volje tudi več tehničnega urjenja z žogo. Sodil je gospod Vesnaver.

Na Finskem in Švedskem so deležni tekači izredne pozornosti. Tako poročajo s Finskega, da je prejel Jussi Kurikkala za zmago v teku čez drn in strn naslednje nagrade: namizno uro, zappestno uro, pol ducata srebrnih žlic, pa še nekaj perila, nogavice in podobnih potrebščin. Tudi Švedi so radodarni in zelo iznajdljivi glede nagrad. O Gundarju Haeggju smo že poročali, da ima med spominčki na športne tekme lepe kose hišne opreme, sedaj pa beremo še o smučarju Karlssonu, ki je zmagal letos na vseh tekmah v tekih na dolge proge. Za prvo mesto pri Vasa teku je prejel n. pr. naslednje: zlato kolajno, kolo, umetniško izdelano srebrno skrinjo, plaketo s portreti vseh dosedanjih zmagovalcev Vasa-teka in še nekaj drugih manjših nagrad.

Ura teme

Odlemed iz Kristusove zgodovine.

To je svojat, ki breni in gloda okrog templja in je plačana od velikega zbora: najnižji zajedalec svetišča, ki so jih za silo prekrpali v vojaške; pometači in vratarji, ki so ta večer vzeli meče namesto ključev. Bilo jih je mnogo, »velika množica«, pravijo evangelisti, čeprav so vedeli, da gredo samo proti dvanaajstori, ki je imela le dva meča. Tudi razoroženi preroki vzbujajo strah pri podlih nesramnih. Ta hitro nabrana tolpa je prišla s plamenicami in svetilkami kakor na nočno svečanost. Zdi se, da blede obrazi učencev in rumeno Judovo obličje trepetaje v premikajočem se soju plamenic. Kristusov obraz, omadeževan s strnjeno krvjo, a svetlejši kakor luči čaka na Iskarjotov poljub.

»Prijatelj, zato si prišel? S poljubom izdajaš Sinu Človekovega?«

Ti veš, zakaj je prišel, in veš, da je ta poljub prva muka, katero najtežje prenašaš. Ta poljub je znamenje za biriče, ki ne poznajo zločinčevega obraza. »Kogar bom poljubil, tisti je, njegova priimate in ga varno peljite.« je dejal med potom postopajoč, ki so mu sledili: ta poljub pa je istočasno najstrašnejše onečaščenje onih ust, ki so izrekli o zemeljskem peklu najbolj rajске besede. Pljunki, udarci po ustih, klofute po licih Judovske sodre in rimskega vojaštva in v kis namočena gobca, ki se bo dotaknila njegovih ustnic, bodo znosnejši kakor ta poljub, poljub ust, ki so ga klicale prijatelja in učeni, ki so pile iz njegovega keliha, ki so jedle iz iste skleda.

Na znamenje so pristopili najprejrednejši k sovražnikom njihovih gospodarjev.

»Koga iščete?«

»Jezusa Nazarenčana.«

»Jaz sem.«

In ko jim je rekel »jaz sem« — morda je pso preplasil zvok čistega glasu ali blesk božjih oči — so stopili nazaj. Jezus pa je tudi v tem trenutku mislil na rešitev svojih.

»Povedal sem vam, da sem jaz. Če torej mene iščete, pustite, naj ti odidejo.«

V tem trenutku izkoristi zmelo biričev Simon, ki je hipoma prišel iz spanja in strahu k sebi, pograbi meč in gladko odseče uho Malhu, Kajfomemu služabniku. Peter je to noč nestalen in polu nasprotij: po večerji je prisegal, da ne bo zapustil Jezusa, naj se zgodi kar hoče, potem je v vrtu zaspal in ga ni bilo mogoče prebuditi; sedaj se postavlja preporno za krvoločnega brateltelja; in malo pozneje bo tajil, da je kdaj poznal svojega Učenika.

Neprimerno in neumno Petrovo dejanje je Jezus takoj obsodil.

»Vtakni meč v nožnico: kdor prime za meč, bo z mečem končan. Ali naj ne pijem iz keliha, ki mi ga je dal Oče?«

In ponudi roke najbližjim malepridnežem, ki ga hitro zvežejo z vrvmi, ki so jih prinesli s seboj. Ko ga vežejo, jim jetnik v obraz zabrusi njihovo strahopetnost:

»Kakor nad razbojnika ste prišli z meči in koli! Ko sem bil dan za dnevom med vami v templju, niste stegnili rok po meni, ampak to je sedaj vaša ura in oblast teme.«

Jezus je luč sveta in tema bi jo rada ugasnila. Toda zakriti jo more samo za kratek čas, kakor zakrije sredi juljskega dne ob nevihti temen oblak sonce, ki pa uro nato sveti svetleje kakor prej. Stražnikom se mudi, da se v zmagovalstvu povrnejo in prejmejo napitnino, ter se ne trudijo, da bi odgovorili. Napotijo se navzdol in ga vlečejo na vrvi, kakor vlečejo mesarji vola v klavnico. »Teda je — prizna Matej — »so ga vsi učenci zapustili in zbežali.« Učenik je odklonil vsako obrambo. Mesija je ponudil roke, da so jih zvezali, namesto da bi treščili v sovražnike. Zvečiar ni mogel rešiti samega sebe. Kaj so hoteli storiti? Zginiti, da tudi nje ne povedejo pred one nogotnike, katere so dan poprej v sanjah odstavljali ki so se pa zdli sedaj ob svetilkam plamenic in mečev njihovi razburjeni domisljiji na mah grozni. Samo dva sta sledila od daleč »ramotnemu sprevedu; najdemo jih zopet na Kajfomem dvorišču.

Ves ta hrup je prebudil mladeniča, ki je spal v stiskalnici. Radoveden kakor vsi mladeniči ni hotel izgubljati časa z oblačenjem in je ogrnjen v rjuho skočil pogledat, kaj se godi. Biriči so ga imeli za učenca in, ker ni imel časa za beg, so ga zgrabili; on je pa vrgel rjuho v stran ter nag pobegnil.

Nihče ni zvedel, kdo je bil ta skrivnostni zburjeni mladenič, ki je nenadoma izginil v noči, kakor se je nenadoma pojavil. Morda je bil to mladi Marko — edini izmed evangelistov, ki pripoveduje ta dogodek — in če je bil on, bi mogli domnevati, da se je ono noč rodila v duši neprostopolne priče, ki je videla začetek trpljenja, prva pobuda, da postane, kakor je v resnici postal, prvi njegov zgodovinar.

Giovanni Papini.

† Ivan Vavpotič: Vodnikov trg.

KULTURNI OBZORNIK

Pogovor z dirigentom Tomčevega

»Križevega pota« g. M. Poličem

Ob prvi izvedbi Tomčeve kantate »Križev pot«.

»Kakšnega pomena je po Vašem mnenju, g. ravnatelj, ta nova Tomčeva skladba za našo javnost?«

»Predvsem je treba poudariti, da je Tomčev »Križev pot« poleg Sattnerjevega oratorija »Assumptio B. M. V.« drugo naše vokalno-instrumentalno delo te vrste, ki izpolni celovečerni koncert. Brez ozira na druge njegove prednosti in posebnosti mora že to dejstvo vzbuditi pozornost naše javnosti. Poleg udeleževanja na raznih glasbenih poljih si je Matija Tome pridobil sloves, da mojstrsko obvlada zborovski stavek, kar je velika in tudi zelo redka odlika. Njegovi zbori niso samo razumsko grajeni, ampak so zelo zvočni in pevni. Tudi pri tej kantati igra zbor veliko vlogo.«

»Kakšne so značilnosti tega dela?«

»Novo za našo vokalno, tudi religiozno glasbeno literaturo je to, da je večji del kantate komponiran v polifonem slogu. Tome ima izrazit smisel za ta način skladateljske tehnike. Njegove teme so sveže, neprisiljene, izredno izrazite, obenem pa prožne in pripravne za kontrapunktično obdelavo. Kljub temu poudarjam: za nas nekoliko nenavadnemu načinu izražanja ga pevec radi pojo, kar je posledica prej omenjenih odlik njegovih tem. Tomčev stavek je dobro postavljen, čeprav do skrajnosti izkoristi človeški glas: v tem oziru stavi Tome v resnici na zbor velike zahteve ne glede na to, da je delo samo na sebi obsežno. Od 16 točk (uvod, 14 postaj, sklep) je

poverjenih mešanemu zboru 10 točk, ženskemu dve, solista alt in bas imata vsak po dve točki. Tudi s temi solističnimi točkami je obogatil Tome našo koncertno »religiozno« literaturo z lepimi prispevki, ki se bodo kljub zahtevnosti udomačili na koncertnih sporedih.«

»Ali ne bo izraz skladbe zaradi prevladovanja kontrapunktičnega oblikovanja nam nekoliko tuje?«

»Nikakor ne! Vkljub posebnostim svojega izražanja je znal skladatelj vseskozi zadeti naš domaći izraz, ki si ga je izoblikoval že pri obdelavi naših narodnih pesmi. Zato je Tomčeva glasbena govorica topla, sveža, čustvena, česar pa seveda ne smemo zamenjavati z osladno sentimentalnostjo, ki bi bila v križčnem nasprotju s tragično veličino dogajanja. V tej točki hodi Tome, bi sodil, svojo lastno pot. Njemu tudi lahko štejemo v zaslugu, da je v svoji glasbi dosegel viške, ki so v naši vokalni literaturi doslej komaj da poznani, bodisi v kontrapunktičnem stopnjevanju, ki ga prav srečno uporablja v pripovedovalnih partijah, ali pa na meditativnih mestih, ki so obdelane pretežno homofono. Njegove harmonije so za nas sicer mestoma nenavadne, a vseskozi mehke in plemenite. Kdor presoja to glasbo samo iz partiture, se mu lahko zgodi, da zaide v zmotu, kar se je pri tej in oni točki tudi meni samemu pripetilo. Njeno lepoto in vrednost sem mogel spoznati šele, ko sem jo slikał zapeto, dotični mi je pri preigravanju zapustila medel vtis.«

»Kako je z instrumentalnim delom te skladbe?«

»Delo je zasnovano prvenstveno vokalno, kar je v skladu s skladateljevimi intencijami. Vendar pa ni instrumentalni del samo nekako pridodan ali brez organske zveze z zborom istemu nekako podrejen. Pri polifonih delih je skladatelj tudi v orkestru vezan na tematiko, ki jo obdeluje v

zboru. To opazimo pri največjih mojstrih polifonega stavka, ki uporabljajo orkester kot ogrodje vokalnemu stavku. Pod temi vidiki je tudi Tome orkester prav posrečeno izbral. Navadno z njim povzema tematiko zbora, dodelil mu je pa tudi nekaj samostojnih odstavkov.«

»Ali ni nevarnosti, da bi bilo delo zaradi posebnosti svojega nastrojenja nekoliko enolično?«

»Ta nevarnost je že minila. Očividno ni imel skladatelj lahkega dela, ko je sklenil na besedilo, ki mu je že po svoji strukturi moralo delati težave, zgraditi glasbeno delo tolikih izmer. Beseđilo Vide Tauferjeve obstoji namreč iz 16 kritic: vse imajo isto dolžino, namreč šest taktov, isti metrum in so tudi vsebinsko skoraj popolnoma enako grajene. Avtor je pokazal veliko iznajdljivost in domiselnost, da ni tudi sam začel v podobno enoličnost v strukturi ali v izrazu. Posebno se je okoristil z možnostmi, ki mu jih dopuščajo izvajalni aparat (mešan, ženski, moški zbor, solisti, izmenjavanje zbora in orkestra, po možnosti tudi orgel). Teme v posameznih odstavkih so kontrastne, ritem kar se da raznolik, tonovi načini zelo srečno razvrščeni; posebno lepo mu je uspela prememba nekaterih tem iz dura v mol ali obratno, s čimer dosega neverjetno lepe kontraste.«

»Zdaj mi pa dovolite, g. ravnatelj, še pogled v pevsko dvorano, kjer pripravljate to delo s pevskim zborom Glasbene Matice?«

»Izvedba dela zahteva izredno prožen in zvočen zborovski aparat. Brez hvale lahko rečem, da temu delu vsaj v celoti ne bi bil pri nas kos noben drug zbor razen Matičnega. Kot pri vsakem študiju je bilo treba tudi tukaj prebrskati marsikako težavo tehničnega in izraznega značaja, vendar smemo upati, da nam je pri pevno-sti in domačnosti Tomčevega glasbenega izražanja to uspelo. Požrtvovalnost, idealnost in ljube-

zen, s katero se je lotil naš zbor tega dela, so nam porok, da bo izvedba odgovarjala pripravam. Bolj kot pri kakem drugem delu more pokazati ta naš edinstveni zbor tukaj vse svoje tehnične možnosti. — Toda komaj si je opomogel od prvih težav, že kumuje pri krstu enemu največjih del naše literature. To s tem večjim veseljem, ker je tudi njemu posvečeno. Dvem Škrjančevim kantatam, Arničevemu »Te Deum«, ki jih je zbor poleg drugih domačih in svetovnih del v poslednjem času izvedel, se bo pridružila v četrtek še Tomčeva kantata Križev pot.« td.

Tibor Egressy gostuje v Operi

V zadnjih dneh je nastopil v Operi kot gost tenorist Tibor Egressy. Igral je vlogo Pinkertona v »Madame Butterfly«. V njem smo spoznali pevca mehkega glasu, prožnih višin, uglasenega nastopa. Morda je ravno ta uglasenost vzrok, da njegova igra poslušalca premalo zgrabi. Dasi je, kot omenjeno, glasno dobro šolan, vendar v količini močnejšem orkestru rad tone. Kljub temu smo bili veseli spremembe, ki jo je s svojim nastopom prinesel na oder.

M. T.

Nove skladbe

L. Mav: Tri velikonočne. Cena 4 L. — L. Mav: Ave, Pomočnica in Tvojem Srcu, preljubljena Mati. Cena 1 L. — L. Mav: Ave Maria za glas s spremljanjem. Cena 10 L. — Od teh skladb so nekatere kar se da kratke, dvanaajstaktne, druge, n. pr. Ave Maria, nekoliko daljše razpetene. Za izvajanje so do malega vse lahke, razen nekaterih krajših modulatoričnih mest in solistične »Ave Mariac«, ki zahteva zlasti v višinah zanesljivo pevko. Po izrazu so pesmi občutenjskega značaja, kot smo jih pri nas vajeni in kot jih tudi naši zbori radi pojo. Zato jih priporočamo zborom in solistom.

M. T.

Drobne novice

Koledar

Torek, 20. malega travna: Neža Montepulčanska, devica; Božidar, spoznavalec.

Sreda, 21. malega travna: Anzelm, škof in cerkveni učnik; Simeon, škof in mučenec; Apolon, mučenec.

Lunina sprememba: Ščip 20. malega travna ob 12.11. Herschel napoveduje oblačno in deževno vreme.

Zgodovinski paberki

19. malega travna:

I. 1911 je umrl v Ljubljani slovenski slikar Ivan Grohar, rojen l. 1867 v Sorci. Obiskoval je domačo šolo, kjer je kazal mnogo nadarjenosti, hodil potem kot dirvar v Jelovico in služil za pastirja in blapca pri kmetih v Davči. Že odrasel je odšel, podpiran po soriskem župniku Antonu Jamniku, za malo časa kot vajenec k slikarju Bradšku v Kranj in nato k italijanskemu slikarju N. Milančeviću v Zagreb, a je moral pouk prekiniti, ko je bil pozvan k vojakom. Po vojaščini je l. 1892 odšel v Gradec in se vpisal v »Land-schaftliche Zeichenschule«. Odtod je po treh letih risanja in slikanja odšel na Dunaj, kjer je hotel stopiti v akademijo, a ni prebil sprejemnega izpita. Preko Münchena se je vrnil v domovino, kjer se je seznanil s R. Jakopičem, s katerim ga je posej vezalo iskreno prijateljstvo. Nekaj časa je živel in slikal v Sorci, pa znova odšel v Monakovo, kjer je obiskoval Ažhetovo slikarsko šolo — vanjo ga je vpeljal Jakopič — kopiral v Stari pinakoteki Murillove in Velazquezove slike in posebno ljubil Boecklina. V začetku leta 1900. se je vrnil v Ljubljano, sodeloval pri prvi slovenski umetnostni razstavi in hodil slikat na Gorenjsko. L. 1903. je odšel na Dunaj, kjer se je udeležil Mielkejeve razstave. Po velikem uspehu na razstavi se je navdajal z novimi upi vrnil domov in se naselil v Škofji Loki, kjer sta delala že Jakopič in Stern. Sodeloval je na raznih razstavah v tujini in doma, medtem se ga je lotila jetika. Ko mu je deželni odbor kranski delil spomladni l. 1911. stipendijo, da bi odšel v Italijo, je bila pomoč prepozna; Grohar je sicer prišel v Ljubljano, da bi dvignil stipendijo, pa je moral oditi v bolnišnico, kjer je umrl. Grohar je tipičen gorenjski kmetijski fant, z vsem srecem navezan na slovensko zemljo. Umetniški dar mu je bil prirojen. Ko se je naselil v Škofji Loki, se je bolj in bolj osvobodil tujih vplivov in našel svoj lastni umetniški izraz.

20. malega travna

I. 1889. je umrl na Dunaju slovenski jezikoslovec in pravnik Matej Cigale, rojen 1819. leta v Dolenjih Lomah pri Črnem Vrhu nad Idrijo. Gimnazijo je obiskoval v Gorici, v Gradcu in na Dunaju pa je študiral pravo. Cigale je bil prvi urednik »Slovenijet«, v kateri je do srede septembra 1849. l. ko se preselil na Dunaj, odločno zagovarjal ustanovitve Zedinjene Slovenije. Na Dunaju je urejeval 38 let slovenski del državnega zakonika, pisal pravne in terminološke članke za Razlagov »Slovenski pravnik«. Njegovo glavno delo pa je ureditev Nemško-slovenskega dela Wolfsovega slovarja. Na osnovi Vodnikovega, Zalokarjevega in Cafovega gradiva je ustvaril pomembno delo, čeprav se mu ni posrečilo, da bi popolnoma nadomestil mrtvo besedno snov, ki jo je prevzel iz tujih pripravljalnih slovarskih del, z živim ljudskim govorom. To je bilo tudi vzrok Levstikovega graja. Kot največja, tako rekoč uradna jezikovna avtoriteta je Cigale določal jezik šolskih knjig in sestavljal izrazoslovje za raznovrstne znanstvene panoge.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrl gospod Josip Ravnikar, trgovec. Pogreb bo v sredo, dne 21. aprila ob pol petih popoldne iz kapele sv. Nikolaja na Zalah na pokopališču s. V. Križa.

† V Ljubljani je mirno v Gospodu zaspala gospa Franciška Boncelj rj. Leskovec, soproga vlakovodje drž. žel. v p. Pogreb bo v torek, 20. aprila, ob 3 popoldne iz kapelice sv. Jakoba na Zalah k Sv. Križu.

Naj rajnima svetli večna luč! Vsem, ki žalujejo za njima, naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Diplomiran je bil na visoki komercialni šoli v Pragi z odličnim uspehom iz narodnega gospodarstva, gospodarstva podjetij, bančnega gospodarstva z borzami in splošne statistike g. inž. Boris Bitenc iz Podgora — Ljubljana. Iskreno čestitamo!

Cerkveni vestnik

BOGOSLUŽJE V TRNOVEM. Veliko sredo, četrtak in petek popoldne ob 4 pete jutranjice. — Veliki četrtak sv. maša ob 6.30, obhajilo pred in med mašo. Po maši se prenese sv. Rešnje Telo v božji grob; zvečer ob 8 rožni venec. — Veliki petek jutranje sv. opravilo ob 6.30: branje Kristusovega trpljenja drugi del, molitve, čiščenje sv. Križa, sv. maša Predposvečenega. Popoldne ure molitve pred božjim grobom: od 3-4 mladina, od 6-7 dekleta in žene, od 7-8

rožni venec in petje žalostink na koru, od 8-9 fantje in mošje. — Velika sobota: ob 3.30 blagoslov ognja, prižiganje velikonočne sveče, branje prerokb, blagoslov krstne vode, ob 6.45 peta sv. maša, po maši obhajilo vernikov. Popoldne blagoslov jedil: ob 13 na Izlanski cesti, ob 14 Lepi pot, ob 14.30 Krakovska kapela, ob 15 v farni cerkvi in v Mandelčevi ulici, nato na Opekarski cesti in na Rakovi jelši, ob 15.30 v Zeljarski ulici, po procesiji še enkrat v farni cerkvi. Ob 16.30 slovesna jutranjica, nato Vstajenje v cerkvi, po blagoslovu darovanje za sveče okoli oltarja. — Velika noč: ob 9 slovesna sv. maša.

*

— Slike Sreca Marijinega so gotove. Tiskane na papirju so po 6 lir, na lepenci pa po 7.50 lire. Dobe se v trgovini Štiligov v Franciškanski ulici. — V vrsti Salezijanskih knjižic je izšla knjižica »Marijino Sreče«, ki jo je spisal Janez Filipič. Naj bi se ta lepa knjižica razširila čim bolj med vernike. — V isti založbi je izšlo pastirsko pismo našega nadpastirja. — Molitve, ki naj se molijo po pridigah in po krščanskem nauku za uspeh posvetitve, smo ponatisnili. Dobe se v pisarni KA, Pred škofijo 1-1. — Župnišnim uradom smo odposlali Smarnice za l. 1945. Ker je letošnje leto še posebno posvečeno Mariji, smo tudi Smarnice nekoliko več natisnili. Gg. duhovnike prosimo, da jih razširijo med vse vernike, zlasti pa med tiste, ki zaradi bolezni ali oddaljenosti ne morejo v cerkev k smarnicam.

— Visoka dnevna temperatura. Že od četrtka, 15. t. m., zaznamujejo vremenski zapiski razmeroma visok dnevni temperaturni maksimum, ko kaže toplomer v mestu nad 20 stopinj Celzija. V soboto je bil dosežen za sada-

nje aprilske dneve visok maksimum (+25.4° C, tudi v nedeljo je bila visoka dnevna temperatura, ko je bilo +25.2° C. V pogledu legepa in sončnega vremena sliči letošnji april aprilu leta 1940, ko je bil april prav tako toplel, a reven dežja. Takrat je bil 23. aprila dosežen maksimum +24.9° C, toda še ni bil tako vroč kakor letošnji, ko traja vročina že nekaj dni. Primerno za april je visoka tudi jutranja temperatura. V nedeljo zjutraj je bila +5°, v ponedeljek pa +5.1° C. Čez dan ni bilo močno vetrovno, pihala je le tu in tam lahna sapica. Barometer je od sobote do ponedeljka padel od 769.6 na 764.7 mm. Še vedno nad normalo.

— V Zahvali za notarja g. Ponebska Lojzeta se mora med naštetimi imeni pravilno glasil »sodnika vrhovnega sodišča dr. Ivanu Bizjakcu.

— Za veliko noč so najprimernejša praktična darila: lepo nalivno pero, jezikovni tečaj na gramofonskih ploščah, elegantna harmonika, gramofon s ploščami, hladilna omara za živila itd. Ni vam treba izgubljati časa z iskanjem teh stvari, ker je trdka »Everest« z vsem tem še najboljše založeno, ter vam nudi veliko izber po zmernih cenah! Vabimo vas na neobvezen ogled dokler traja zaloga, ker je nakup najboljše tam, kjer je velika izbira! — Everest — Prešernova 44.

Pasijonska drama »V času obiskanjca«, ki jo v teh dneh uprizarjajo v dramskem gledališču, je pravi dogodek. Saj so te predstave v resnici odlične: izborni igralci, krasni, živi prizori, slikovite barve! Dramo je zrežiral E. Gregorin in jo dovršeno izoblikoval. Udeležuje se predstav te globoko pretežitve drame, ki prikazuje dogodka Jezusovega križanja tako živo in resnično, kakor da bi se vršili danes! Prihodnje predstave bodo: na veliki torek, veliko sredo, veliki četrtak ob pol sedmih zvečer; na veliki petek ob treh popoldne. Preskrbite si vstopnice v predprodaji v Operi, ki je od pol 11 do pol 1 in popoldne od 5 do 7.

Iz dela in življenja - od tu in tam

Iz Gorizije

Nov kanonik pri stolnem kapitu. Msgr. Jakob Cijan, dekan v Cervignanu, je velikodušno podaril glavno, ki je potrebna kot prebenda za meso novega kanonika pri našem stolnem kapitu. Z nadškofijskim dekretom je bil te dni novi kanonik ustanovljen in razpisan. Namestitve v beneficij, ki nosi ime svetega Hieronima, je prosta.

Nov doktor. Na univerzi v Padovi je bil proglašen za doktorja zdravilstva g. dr. Stanko Vrčon, doma iz Dobruše v fari S. Croce. Novemu doktorju iskreno čestitamo!

Spominska plošča. V soboto, 10. aprila, je bila v Vipacco slovesno odkrita spominska plošča v počastitev pokojnega Jurija Lavrenčiča. Pred letom dni so partizani v Verpoglanu napadli dom občinskega nameščenca Matije Lavrenčiča. V krvavem spopadu, ki so ga povzročili, sta bila ranjena oče in 18letni sin Jurij. Oče je ozdravil, sin je v mestni bolnišnici podlegel ranam. Ob prvi obletnici smrti mu je fašistična stranka, kateri je pripadal, priredila spominsko slavo z odkritjem spominske plošče.

Z Gorenjskega

Dve leti obnove v kamniškem okrožju. Deželni svetnik dr. Doujak iz Kamnika je napisal v »Karawanken Bot« 17. aprila dolg članek o nemškem upravnem in prosvetnem delu v kamniškem okrožju. Posebej je deželni svetnik obdelal pomembne gospodarske ukrepe, oskrbo s prehrano, skrb za zdravstvo in šolstvo.

60letnica Maksa Koželja v Kamniku. »Karawanken Bot« ob 14. aprila prinaša lep članek o šestdesetletnem pokrajinarju Maksu Koželju iz Kamnika. Napisal ga je Werner Lilling pod naslovom »Gorenjski pokrajinar formata«. Clankar piše, da je Max Koschel rojen Kamničan in sin cerkvenega slikarja Mathiasa Koschela in znan kot pokrajinar in slikar planin. Slikarska tradicija je v krvi in tudi najmlajša sinova, ki hodita še v šolo, ne moreta zatajiti slikarske krvi in že kažeta nagnjenje do čopiča. Clankar pravi dalje, da je Koschel študiral na Dunaju in v Monakovem, in da se sedaj pridno dela kljub šestim križem. Če Koschel pripoveduje iz svoje knjige s skicami o dolini Vrat ali Jezerskem ali Triglavu, čuti sleherni, da je Koschelu gorski svet najgloblje notranje doživetje. Clankar pravi o njem besedno takole: »Koschel (podpisuje se: Koželj) je vrstel v svoje ljubljene planine, da odklanja, da bi slikal portrete ali druge slike, kajti njegovo srce ni tukaj, njegovo srce je v višavju.« »Karawanken Bot« prinaša ob članku akvarel z motivom iz Kamnika.

S Spodnjega Štajerskega

Razstava sovjetskega orožja v Mariboru. V izloženem oknu trdnje Karbeve v Mariboru je bila prirejena razstava sovjetskega in francoskega orožja.

Likvidacija posmrtnih društev. »Marburger Zeitung« prinaša objavo, s katero se razpuščajo posmrtniska društva. Premožnje društvo je po odredbi treba razdeliti med žlane. Razpust velja za naslednjih 17 društev: Pogrebno društvo Stu-

denci pri Mariboru; Podporno društvo v Framu; Podporno društvo »Kovinar« v Hrastniku; Društvo rudniških nameščenecv: krajevna skupina Hrastnik; Delavsko podporno društvo v Hrastniku; Izobraževalno društvo v Krčevini; pogrebni odsek; Pogrebno društvo v Krčevini št. 3; Izobraževalno in pogrebno društvo v Lajteršpergu; Pogrebno društvo župnije Limbuš; Trgovska samopomoč, reg. pomožna blagajna, Maribor; Samopomoč v moški kaznišnici; Profesorska samopomoč v Mariboru; Posmrtni sklad krščanske ženske zveze v Mariboru; Društvo nižjih nastavlencev denarnih zavodov in veleprodajci s sedežem v Mariboru; Samopomoč državnih nameščenecv in upokojencev, reg. pomožna blagajna v Mariboru; Udruženje stražarskega osebja kazenskih zavoda in kraljevine Jugoslaviji, Maribor; Udruženje stražarskega osebja kazenskih zavoda in kraljevine Jugoslaviji, sekcija Maribor.

Enoten planinski časopis. V zvezi s potrebnimi omejitvami revij, ki jih zahteva totalna vojna, je bilo odrejeno, da se združijo vse na nemškem državnem ozemlju izhajajoče planinske revije v eno samo, ki bo izhajala kot glasilo planinskih društev in kot enotna planinska revija za vso državo. Zato bo prenehala tudi »Deutsche Alpenzeitung«, ki je letos v 38. letniku.

Gospodinjstva šola na gradu v Dobrni je končala te dni zimski tečaj, ki je trajal od srede januarja. Udeležilo se ga je 24 deklet iz Spodnjega Štajerskega. Na zaključek je prišel tudi okrožni vodja iz Celja ter si ogledal prirejeno razstavo jedil in kuharskih izdelkov.

Šolanje nevest v celjskem okrožju. Pri raznih krajevnih skupinah celjskega okrožja se vršijo tečaji, v katerih se šolajo neveste in mlade matere v sodobnem gospodinjstvu. Strokovne učiteljice jih urijo v kuhanju ter v negi zdravja dojenčkov.

Poroke v Mariboru. V Mariboru so se poročili: Ivan Jurkovič, ključavničarski pomočnik in Jožefina Hirm, gospodinjstva pomočnica, Alojzij Kirbiš, čevljarški pomočnik in Ivana Muster, tkalka, Viljem Vodušek, telegrafist in N. Emeršič, kuharica, Franc Močnik, pomožni delavec in Katarina Dolinar, gospodinjstva pomočnica, Franc Stiberc, krojaški pomočnik in Elizabeta Mikolič, delavka, Ciril Tacer, natak in Terezija Murko, gostilničarka, Viktor Ciringar, avtomehanik in Margareta Bračko, gospodinjstva pomočnica, Rupert Klajderšič, pomožni stražnik in Ana Feri, tovarniška delavka, Metod Rihter, mizarski pomočnik in Matilda Komarič, tkalka, Maksimilijan Gašpar, kamnosek in Marija Bračič, šivilja, Aleksander Duh, mizarski pomočnik in Ana Urgl, gospodinja, Jožef Marinko, kmet in Julij, Voslč, brez poklica, Jakob Kopic, knjigovoz in Angela Schwarz, blagajničarka, Alojzij Jager, pomožni delavec in Marija Pesjak, hišna pomočnica, Andrej Stiplovec, rudar in Krescencija Koper, tov. delavka, Franc Potisek kolar in Matilda Danjko, kuharica, Franc Pleško, ključ. pomočnik in Vida Kosič, tkalka, Ferdinand Lešnik, pomožni delavec in Marija Pristovnik, hišna pomočnica, Franc Mihaček, čevljarški mojster in Kristina Frank, šivilja, Leopold Srajer, uslužbenec in Ivana Kemmer, vzgojiteljica, Emerik Papež, tkalec in Marija Premrl, tkalka, Jožef Gabrovec, šofer in Neža Majšler, postrežnica, Franc Klampfer, pod-

Da boste v četrtek laže sledili izvajanju Tomčeve kantate Križev pot si kupite zbirko

Vide Tauferjeve

KRIŽEV POT

(S slikami F. Berganta)

Skladatelj Tome je uglasbil besedilo pesmi iz te zbirke.

Elegantno izdana knjiga stane samo L 13—

LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

Pred Škofijo 5 in Miklošičeva c. 5.

narednik in Julijana Kos, hišna pomočnica, Karl Rössler, prokurist in Alojzija Bremeč, knjigovozka, Ivan Juričič, oderski delavec in Matilda Grubič, bolniška sestra, Ernest Borovnjak, uslužbenec in Marija Majgl, blagajničarka, Leopold Potočnik, žel. uslužbenec in Matilda Deutschmann, delavka, Ivan Kral, čevlj. pomočnik in Jožefina Pečnik, gospodinja.

Smrtna kosa. V Mariboru je umrla 56letna služkinja Veronika Jerič, roj. Koren, v Račah je umrl Franc Pesek, na vzhodnem bojišču je padel podčastnik v polku gorskih lovec Karel Harner, doma iz Maribora. Jugovzhodno od Leningrada je padel Rudolf Strauss, podnarednik v polku gorskih lovec, doma iz Maribora, nedaleč od Brijunske je padel Stefan Duček, grenadir, doma iz Maribora. Pri bitki za Harkov je padel vojni dobrovoljec v polku SS grenadirjev Make Novak iz Podvelke.

Iz Hrvaške

Visoka odlikovanja raznih hrvatskih osebnosti in oficirjev. V navzočnosti italijanskih in nemškega poslanika v Zagrebu, članov hrvatske vlade in ustaskih funkcionarjev, je Poglavin NDH podelil razna visoka odlikovanja posameznim hrvatskim civilnim in vojaškim funkcionarjem, ki so si pridobili zasluge v zvezi s čistilnimi akcijami v Bosni. Med drugimi sta odlikovana prejšnja ministra in sedanja člana državnega sveta inž. Ivica Irkovič in dr. Lovro Sušić z velebom kralja Zvonimira z zvezdami in meči. Odlikovanja je dobilo tudi več višjih in nižjih oficirjev.

Gostovanje Maria Šimčena v Zagrebu. Dne 7. aprila je gostoval v zagrebški operi pri uprizoritvi opere »Nikola Subić Zrinski« tudi slovenski operni pevec Mario Šimenc. V omenjeni operi je nastopil v vlogi Mehmeda Sokolovića.

Prehrana hrvatskih pokrajin do nove žetve zagotovljena. Hrvatske oblasti so uradno sporočile, da je prehrana vseh hrvatskih pokrajin, kljub divjanju odmetniških skupin po Bosni, ki so pred seboj uničile vse, do česar so prišle, do nove žetve zagotovljena. To pa predvsem zaradi naklonjenosti italijanskih in nemških vojaških in civilnih oblasti, ki so odredile dovoz hrane iz Italije in Nemčije tudi za hrvatsko civilno prebivalstvo v vse tiste kraje, ki spadajo pod njihovo vojaško področje.

Nov propagandni šef. Bivši urednik ošleškega časopisa »Hrvatski list« Mijo Tolj je bil imenovan za šefa propagandnega oddelka glavnega ravnateljstva za propagando.

Senj dobi bolnišnico. Glavno ravnateljstvo za zdravstvo v NDH je sklenilo zgraditi v Senju moderno bolnišnico.

Iz Srbije

Govor srbskega ministra za narodno gospodarstvo. 23. marca se je vrnila v Beograd nova skupina 436 erbskih vojni ujetnikov, ki bodo eadaj v domovini stavili ministrskemu predsedniku generalu Nediću na razpolago vse svoje sposobnosti in zmožnosti za obnovo Srbije. Nove Nedičeve sodelavce je na železniški postaji sprejel in pozdravil srbski minister za narodno gospodarstvo dr. Milorad Nedić, ki je povzročila največ nesreč in trpljenja ravno nam Srbom in ki je delala na to, da se uniči erbski narod. »Kakor znano je dr. Milorad Nedić, ki je bivši Jugoslovijci zavzemal dolgo vrsto let položaj glavnega ravnatelja Pošne hranilnice v Beogradu.

Ljudska predavanja v negotinskem okraju. Z ljudskimi predavanji so pričeli pred kratkim tudi v negotinskem okraju. Po posameznih občinah in vaseh hodijo kmetijski strokovnjaki in ostali intelektualci ter predavajo kmetom o vsem, kar je v zvezi zboljšanjem kmetijstva v Srbiji in z dviganjem ter pospeševanjem splošne ljudske izobrazbe. To priliko predavatelji izkoriščajo tudi za obveščevanje ljudstva o političnem in vojaškem položaju in o nalogah, ki jih ima v sedanjem položaju in stanju srbsko ljudstvo, t. j. marljivo obdelovati svoja polja, vedno gojiti državljansko poslušnost in skrbeti za mir ter v obnovitvenem delu podpirati Nedičevu vlado in ostale srbske oblasti.

Drobna ljubljanska kronika

Na vokalno instrumentalnem koncertu Glasbene Matice in simfoniknega orkestra, ki bo na veliki četrtak, 22. t. m., točno ob 17 v veliki unisoni dvorani, na katerem se bo prvič izvajala Tomčeva kantata za soli, zbor in orkester, se bodo projelirale v kratkih pavzah med posameznimi postajami Križevoga pota, Bergantove slike. Za uvod in sklep pa tipična slovenska pokrajina z znamenji in Kalvarijo — Zalosna gora pri St. Rupertu na Dolenjskem. Bergantove slike so tvorile nekako podlago za pesnitev Vide Tauferjeve, katere besedilo je uglasbil skladatelj Tomo. Zato je umestno, da bomo videli pri izvedbi tudi slike. Izvedbo Tomčeve kantate vodi ravnatelj Mirko Polič, ki je delo našadural. Izvajali ga bodo altistka Franja Golobova, basist Julij Betetto, pevski zbor Glasbene Matice, simfonikni orkester, pri harmoniji pa je Ciril Ovetko. Na koncert, ki bo prvoizvest umetniški dogodek in na katerem se bo izvajalo celovito slovensko delo, opozorjamo. Predprodaja vstopnic v knjižarni Glasbene Matice.

Cvetna nedelja. Izredno topli dnevi so privabili mnogo ljubiteljev kopalnice športa in utrjenih kopalcev na Ljubljano, kjer so se zlasti sodelili na špieli in višje ob mestnem kopalšču. Za sončenje je bila cvetna nedelja poleg sobote izredno ugodna, ko je bila dosežena visoka dnevna temperatura, takšna, kakršna je navadno konec maja ali v začetku junija. Cvetna nedelja je bila ne navadno topla in takšna naj bo velikonočna nedelja, kakor si to žele mnogo ljubljanski prebivalci in tudi deljanci. Letos se prinaša k blagoslovitvi očiščeni velike butare

in mnogo oljnih vejic. Popoldne so ljudje delali izlete na razne kraje po poljih, v Mestni log, na dolenski strani, proti Šiški, na Rožnik, proti Fužinam in Štepanji vasi. Razne nedeljske prireditve so bile dobro obiskane.

Glasbena akademija. Četrta javna nastop gojencev bo v veliki filharmonični dvorani 21. t. m. ob 18. Nastopili bodo gojenci violinskega, klavirskega in pevškega oddelka. Prodaja programov v knjižarni Glasbene Matice (po 3 in 1 liru).

Na velikonočno nedeljo in ponedeljek bodo v franciškanski dvorani veliki franciškovi križarji, znanjkat uprizorili Gueinovno mojstrsko igrbo »Božji truhlar« Francisek, izro o antiškem uboču. Preskrbite si vstopnice v predprodaji pri Štiligovju.

Pravda zaradi posekanega hrasta. Mestna občina Ljubljana je na Bokaleh lastnica večjih gozdnih posestev. Kamor so lani zahajali razni ljudje in začeli sekati hrastove bukove in hraste brez dovoljenja. Gozdni čuvaj je 20. septembra lani zalotil v tem gozdu nekega oženjenega pomočnika Nandeta, ki je posekal hrast, ocenjen pozneje na 300 lir. Čuvaj je pomočnika Nandeta naznanil. Uvedena je bila proti njemu kazenska preiskava in državni tožilec ga je sedaj obtožil zaradi prestopka gozdne tatvine. Obtožbenec je poudaril, da je posekal hrast, zanikal krivdo, navajal pa, da je bil v stiski za kurjavo in da so tudi drugi sekali v mestnem gozdu. Branilec je ugovarjal, previsoki ceniti hrasta. Pozvan je bil k razpravi gozdni strokovnjak, ki je ocenil

hrast. Njegova cenitev se ni mnogo razlikovala v vrednosti, ki jo je navajala obtožnica. Pomočnik Nandeta je bil zaradi gozdne tatvine obsojen na 1 mesec zapora.

Ponesrečenec v Ljubljani. Vodnik Karel, 25letni mehanik, je padel po stopnicah in si zlomil denso roko v zapestju. — Stefanija Čeh, 58letna upokojena učiteljica, je padla doma na stanovanju s stola in si zlomila levico. — Milan Cankar, 8letni krojačev sin, si je glomil desno nogo, ko je spodrsnil na gladkih tleh. — Padla je in se hudo poškodovala na glavi 4letna zidarjeva hčerka Nevenka Rihtarjeva.

V ljubljanski bolnišnici so umrli: Tomaž Rudnik, 84 let, administrativni pomočnik v pokouju, Mandelčeva 15; Dobnik Bogomir, 63 let, carinski uradnik v pokouju, Celovška cesta 195; Paškulin Tatjana, 19 let, Brdo 51; Kačnik Ivan, 43 let, Jezero, obš. Tomislav; Stanko Marija, 71 let, zasebnica, Komenskega ulica 26; Debeljak Angela, 7 let, gosnka v gluhonemem, Zolosa 8; Perpar Staniša, 16 let, hči posestnika, Kal 1. obš. Dobrna; Vojnovič, Stojan, 15 let, hči delavca, Spodnji Kačelj 40 pri Ljubljani; Žaž Franciška, 24 let, delavka v papirnici Zavrdu, obš. Dobrunje; Strucler Franc, 51 let, posestnik, Otvoce 14 pri Črnomlju; Zuhnikar Bogomir, 62 let, prosjak, Verhnika; Modle Ana žena posestnika, Vrhljenje, Tomislav; Gliba Olga, 23 let, hči mizarskega mojstra, Smarje 8 pri Ljubljani; Škufca Ana, 64 let, vdova progovnega delavca, Velika Loka 13, obš. Mlačeva; Zegnar Vida, 6 let, hči kmetarja, Vintjarje 4, Velike Lašče, Kočevje; Maček Marija rj. Sevek, 43 let, Kočevje, Rudnik 223; Anderlhub Josip, 50 let, delavec, Hradeškega cesta 43; Malnar Marija rj. Peršič, 74 let, žena železniškega kretalca v pokouju, Bavčeva ulica 5.

Gledališče

Opera:

Torek, 20. aprila, ob 18: »Zemlja smehljaja«. Opereta. Izven. Cene od 28 lir navzdol. Sreda, 21. aprila, ob 18: »Madame Butterfly«. Red Sreda.

Od vstopni četrtka do vstopni sobote ostane Opera zaprta.

G. Pucelj »Madame Butterfly«, opera v 4 dejanjih. Osebe: Butterfly — Heybalova, Suzuki — Golobova, Kate — Stritarjeva, Pinkerton — Sladjevec (previ), Sharpless — P. Goro — J. Rus Yamadori — Dolničar, bonec — Lupaša, komisar — Gregorin, Dirigent D. Zebre, režiser G. Debevec, zborovodja R. Simoniti, scenograf Foriga.

Drama:

Torek, 20. aprila ob 18.30: »V času obiskanjca«. Red Terek. Sreda, 21. aprila ob 18.30: »V času obiskanjca«. Red B.

Četrtek, 22. aprila ob 18.30: »V času obiskanjca«. Izven. Cene od 20 lir navzdol.

Petek, 23. aprila ob 15: »V času obiskanjca«. Izven. Cene od 20 lir navzdol. Sobota, 24. aprila: Zaprto.

E. Gregorin »V času obiskanjca«, pasijonska igra v 6 postajah o Jezusovemu poslanstvu. Glavne osebe v zgodbi: Marija — Starčeva, Jezus — Gregorin, Janez — Verdonik, Peter — Bratina, Juda — Nakrst, Magdalena — Saneinova, Nikodem — Plut, Kaifa — P. Kovič, Poncij Pilat — Peček, Petronij — Drenovec, Veronika — Simčičeva, Režiser E. Gregorin, scenograf inž. E. Franz, acenska glasila prof. M. Tomo.

Naznanila

RADIO. Torek, 20. aprila: 7.30 Operetna glasba — 8 Napoved časa, poročila v italijanskini — 12.30 Plošče — 12.30 Poročila v slovenskini — 12.45 Pisana glasba — 13. Na-poved časa, poročila v italijanskini — 13.10 Poročilo vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenskini — 13.12 Koncert radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Sijaneč, lahka glasba — 14 Poročila v italijanskini — 14.10 Simfonična glasba — 14.25 Orkester vodi dirigent Kramer — 15 Poročila v slovenskini — 17 Napoved časa, poročila v italijanskini — 17.10 Pet minut gospoda X — 17.15 Pesmi in napavi — 17.45 Pisana glasba — 19.30 Poročila v slovenskini — 19.45 Politični komentar v slovenskini — 20 Napoved časa, poročila v italijanskini — 20.20 Orkestralno glasbo vodi dirigent Petralia — 20.45 Strauss: Kavaler z rožo; v odmorih predavanje v slovenskini, poročila v italijanskini.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Belvešova cesta 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4, in mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Poizvedovanja

Kako živi madžarski regent Horthy

Budimpešta v aprilu. — Ali je to iako težavno delo za nekoga, ki je poveljeval vojnimi ladjami, da zdaj stoji pri krmlu države? Pač je razlika med vihrami dogodkov in nevarnostmi oz. tvojim opazovanjem stvari, ki jih nisi videl v 23 let admiral Nikolaj Horthy in 23 let plove ladjav isto smer in se na daleč izogiba rdečim čerem, ob katerih se je bila nekoč že poškodovala.

V kraljevski budimpeštanski palači, ki so v njej Habsburžani le malokdaj bivali, živi Horthy, ki je ostal zvest svojemu admiralski uniformi, katero zamenja le na lovu ali na ježi s športno, v šestih sobah zadržuje krila, kjer so bila nekoč stanovanja za goste. Dan je posvojen delu in družini. Družina je že jako zmanjšala: najstarejša hči, Magdalena, je umrla leta 1918; Pavlina, druga hči, je umrla pred petimi leti in lani je na sovjetskoruski fronti kot letalec umrl njegov sin Stefan, ki ga je bila vladala malo prej izbrala za regentskega namestnika. Nikolaj, njegov najmlajši sin, ki je bil poslanik v Braziliji, se je vrnil v domovino, ko so bile prekinjene diplomatske zveze z Rio de Janeirom. Če se ne bi bila vdova regentskega namestnika s svojim dveletnim sinčkom Stefanom pridružila tasi in tašči, bi bilo domače življenje prve družine na Madžarskem jako žalostno.

Od konca septembra do konca maja živi regent Horthy v Budimpešti in vsak dan ob sedmih jutraj, nato pije kavo v družbi svoje soproge, bere časopise in odide nato k svojemu vnuku Stefanu, kjer se igra z njim s kositrnimi vojniki. Ob devetih dopoldne poslušajo radijska poročila in odide nato v svojo delavnico. Horthyjev pisalnik je blizu okna, s svojimi gosti pa sedi v kotu sobe, kjer je miza z naslonjači in zofa. Ves vitek, zdrav in krepak ima regent vedro lice z značilnim orlovskim nosom in ta vedrost je vidna tudi v načinu njegovega izražanja. Previdno presoja ljudi, je velik optimist in njegov svetovni nazor je sad potovanj in študij po vsem svetu in političnih doživljajih petdesetih let.

Vsak dan prejme po 60 do 100 pisem, ki mu jih njegov pribojnik izroči zaprti. Horthy jih odpre sam, takoj prebere vojne dopisnice vojakov z bojišč, daje navodila glede važnih in najnujnih pisem, odgovori na nekatera osebno in odda druga raznim uradom. Ob tri četrti na enajst se javi en dan načelnik civilne kabinete pisarne, drug dan pa načelnik vojne kabinete pisarne. Ob tri četrti na poldne se začne avdijske, ki trajajo do pol dveh. V tem času obiščejo regenta ministri, diplomatski zastopniki, poelanci, visoki častniki, razni ljudje, ki se pridejo zahvaliti za kako odlikovanje, dalje osebnosti denarnikov, duhovniki različnih verstev, slednjič starejše gospe, vdove generalov in politikov — kar dolga vrsta jih je.

Zaradi žalovanja ni nobenih prireditvev v tej palači, pa jih — razen uradnih — tudi prej ni bilo dosti, tako da poteka kosilo v najozjem krogu domačih. Regent uporabi pri kosilu juho, kako mesno jed — ribje meso ali divjačina —, malo sadja, a zmeraj tudi po eno jabolko. Nato izpije kozarec svojega kendereskega vina in iz Kenderesa je tudi sadje. Po kosilu si vrže kartice, patience, kar raztrese človeka, ne da bi ga utrujalo, bolj ko vsakršne pogovore.

Popoldanske avdijske se začne ob štirih in trajajo z majhnim presledkom ob petih, do osmih zvečer. To je ura večerje, ki je prav tako preprosta kot kosilo, s kozarčkom kendereskega vina in skodelico kave brez kofeina. Nato sledi igra s kartami z njegovo ženo, s sinom, sinom ali s pribojnikom. Igrajo za denar in sicer za desetinko filerja, kar ob koncu igre dá vsoto štirideset do petdeset filerjev, katero regent, če on izgubi, tudi takoj poravnava. Ob devetih in štirideset poslušajo regent vesti ogrskega radija, ob desetih pa leže v posteljo.

V majhnem kinu v palači, kjer je dvanajst sedežev, so zdaj pa zdaj predstave. Pred smrtjo

svojega najstarejšega sina je regent jako rad zahajal v operno gledališče. Najrajši ima Puccinija in Lehárja. Mimogrede bodi glede na umetnost povedano, da se je v svojih mladih letih ukvarjal s slikarstvom. V Kenderesu ima sliko bivšega cesarja Franca Jožefa, ki jo je bil naslikal na Dunaju, ko je bil cesarjev osebni pribojnik. V majhnem ateljeju, ki si ga je pripravil v Kenderesu, je nedokončana slika Kristusa iz San Giorgio.

V Kenderesu, v srcu ogrske ravnine, med Szolnokom in Karczagom, ondi, kjer je njegova rodbina že tri stoletja zasidrana, uživa Horthy vsako leto od 1. junija do konca julija svobodno življenje, dasi je zmeraj v zvezi z vlado in višjimi armadnimi poveljniki. Tu vstaja deset minut pred sedmo in koj zahaja svojega konja. Najrajši ima lepega, belega Maestosa, ki je postal po fotografijah že kar slaven. Po ježi, ki traja poldrugo uro v spremstvu pribojnika in podčastnika svoje telesne straže, sede regent z ženo k zajtrku, koj nato pa se preobleče v kopalno obleko in plava v domačem ribniku ko za stavo, česar ne zmore sleherni pet in sedemdesetletnik. Zmeraj je z njim njegov vnuk Stefan. Ob pol enajstih se Horthy obleče v športno obleko ali uniformo in čez četrto ure nato sprejme svojega pribojnika, ki mu izroči pošto. Do ene here poročila in pisma in piše ali govori po telefonu z Budimpešto.

Čim je ura tri, se začne Horthyjev čas kot veleposelnik. Z avtom se odpelje ali na svoje posestvo v Szabolcszállásu, kjer ima rejo plemenskih konj, ali na posestvo v Hosszúhátu, kjer ima že 4 leta 300 hektarjev riževga polja.

Šahovski veleturnir v Pragi

Šahovski veleturnir v Pragi se je začel v soboto, 10. aprila. Prijavilo se je zanj 20 udeležencev, kaj lepo število za turnir v vojnem času. Tem bolj zanimiv pa bo zato, ker igrajo na njem tudi svetovni mojster dr. Aljehin in znani vele-mojstri Keres, Foltys, Schaemisch. Številni nemški in češki mojstri in tudi edina šahistinja, ki si je priborila dostop do šahovskih veleturnirjev, gospa Suchy. Seveda turnir s tem še ni bil popoln in po drugi rundi je bil sprejet še mojster Thelen, ki igra vedno dopoldne. Značilno, da ne rečemo žaljivo za gospo Suchy, da je vodstvo turnirja odredilo, da tisti igralce, ki bo igral s Thelenom dopoldne, igra tudi popoldne še z gospo Suchy. Po krivdi časopisnih poročil se je tudi na lepem od drugega kola na tretje kolo prekrstil eden izmed udeležencev; spočetka je časopise navajalo kot udeleženca Hromádka, sedaj pa je na lepem namesto tega Urbanec.

O prvih dveh kolic smo že poročali. V torek, sredo in četrtek so odigrali tretje, četrto in peto kolo. V tretjem kolu je dr. Aljehin premagal dr. Bartoška, tako da se je ta že v 34. potezi vdal. Keres je z Novotným igral do končnice uravnoteženo partijo, nato pa je slednji napravil napako in izgubil. Schämisch je po odbitem napadu podrl dr. Florijanovo pozicijo, Carls pa Kubánekom. Dopoldne je prvi igral Thelen z Urbanec. Partija je bila remis, popoldne pa je Urbanec odvezl gospe Suchy celo točko. Foltys je že v središčni preigral Podgornija in zmagal. Šajtar—Katětov remis, isto tako Opočenský—Lokvene. Průha—Fichtel 1:0, partija Pachman—Dietze pa je bila v uravnoteženem položaju prekinjena. Po tretjem kolu so bili najboljši: Carls 3, Aljehin, Keres in Foltys 2½, Průha 2 (1), Lokvenec, Šämisch, Šajtar in Urbanec 2, itd.

Cetrto kolo je napravilo nov vrstni red. Srečala sta se namreč Carls in dr. Aljehin, ki je po hudem boju dobil končno važnega kmeta in zmagal. Foltys se je srečal s Keresom. Partija je bila prekinjena in bo zmagal najbrž Keres. Průha je izgubil proti Dietzeju, partija Katětova—Lokvene je bila prekinjena ob neenakih lovcih. Novotný je premagal Šajtarja, Opočenský ima dobljeno pozicijo proti Florijanu. Prav tako je bila prekinjena

ki mu prav dobro uspeva. Proizvodnja njegovih posestev je odlična in s prispevki iz posestev si veča dohodke kot državni vodja, kakor si je nekoč večal dohodke kot mornariški častnik. Ogrski regent namreč nima nobene civilne liste, ampak le neko odškodnino, ki pa ni velika.

Po čaju, ki je ob petih popoldne, igra Horthy v Kenderesu dve uri tenis. Včasih, medtem ko čakajo na večerjo, se s svojci, z gosti ali sosednjimi graščaki zabavajo s kako formi pri mizi, a prej se je še okopal v uniformi pri mizi, a prej si je še okopal in se v desetih minutah preoblekel. Po večerji gre v spalnico ali posluša svojo ženo, ki mu kaj čita. Strast za glasbo je utešena z radijem, ki je v Kenderesu odprt od jutra do noči, vendar ne zato, da bi poslušal inozemska poročila. Kakega gramofona pa v gradu ni. Ob desetih gre do vsi spat.

Junij in julij sta torej edina meseca brez avdijske. Ne glede na septembreske popoldneve, ki so večkrat pripravljene za lov, se začne avdijske v Gödöllőju. To bivališče je blizu Budimpešti in je bilo zlasti priljubljeno bivši cesarici Elizabeti; tjakaj odide Horthy 1. avgusta vsakega leta.

V Gödöllőju se z avtom vozi na lov. Rad hodi na lov tudi v hribe in sicer na jelene in divje peteline v Karpatih. Takrat je že ob dveh zjutraj na svojem lovskem prostoru. Tudi pozimi hodi Horthy na lov. Lani v decembru je ustrelil 340 kg težkega medveda in 212 kg težkega divjega prašiča in tudi jelena. Od medvedov si obdrži krzno, od divjih prašičev čkane, od jelenov pa rogove.

Dne 18. junija bo Horthy obhajal svojo 75-letnico. Zdrav je in krepak, tako da utegne dočakati še veliko let. Saj delovanje zdravega človeka ni po starosti prav nič omejeno in zdravo telo je predpogoj za čilost duha.

partija Šämisch—Urbanec v izenačeni poziciji. Thelen je zmagal nad Kubánekom, ki je popoldne remiziral z gospo Suchy. Podgorný je izgubil proti Fichtlu, Pachman pa je dobil po nenavadni otvoritvi proti dr. Martošku kmeta in ima upanje na zmago. Iz prejšnjih kol prekinjene partije so prinesle zmago Průhi nad Fichtelom in remis partiji Pachman—Dietze. Kljub temu, da je bilo v četrtem kolu prekinjenih polovico partij, je bila slika po točkah vendar precej drugačna. Aljehin 3½, Carls in Průha 3, Keres in Foltys 2½ (1) itd.

V petem kolu je igral dr. Aljehin dve partiji. Dopoldne je nesel Thelena, popoldne pa gospo Suchy. Keres je premagal Podgornýja, Šajtarju se je posrečilo, da se je po zamenjavi figur s Foltysem rešil v remis. Katětov je izgubil proti dr. Florijanu, partija Novotný—Lokvene je bila prekinjena in bo dala najbrž remis. Isto velja za partijo Opočenský—Urbanec in za Šämischevo partijo. Najmlajši udeleženec turnirja Pachman je igral z najstarejšim Carlom. Zmagala je seveda mladost. Fichtel je premagal Dietza. Remis pa je bila partija Průha—dr. Bartošek.

Stanje po petem kolu: dr. Aljehin 5½, Keres 4½, Pachman in Průha 3 in pol, Carls in Foltys 3, Lokvenec 2½ (2), Šämisch in Urbanec 2½ (1), dr. Bartošek, Dietze in Katětov 2, Thelen 1½ (2), Novotný in Opočenský 1½ (1), Kubánek 1 (1), Podgorný in gospa Suchy ½.

Čuden slučaj

Slučaj, ki se je dosegel zgodil samo enkrat, se je pripetil leta 1800 in 1825. Obakrat je zadela glavni dobiček št. 39.093 pruske razredne loterije.

Iz domače lahke atletike:

Železničarji so tudi hitri tekači

Ob 11 dopoldne se je oglasila na železniškem stadionu Hermesa v Šiški piščalka. Tokrat ni dala znamenja za odhod vlaka ali kaj podobnega, bil je to start tekačev, ki so se podali v dir čez drn in strn. Najprej so se pomaknili v gruči, kmalu po tem pa so se uredili v gosji red in se pomikali v dolgih korakih naprej.

Jata ni bila posebno dolga. Petnajst jih je bilo, oblečenih v različne klubske barve in med njimi jih je bilo gotovo pet, ki so računali z zmago. Slo je za pokrajinsko prvenstvo v teku čez drn in strn, za naslov, ki je vreden truda. Za gledalce, ki so se sončili na tribuni ter motrili vnete fante, kako so grabili tla pod nogami, preskakovali zapreke in se prehiteli, je bila prireditelj zabavna in zanimiva, drugače pa za tekače: po dolgem času so bili spet na tekmi in pojavila se je vrsta nevednosti v obliki utrujenosti, pomanjkanja sape, stiskanja v prsih in podobnega.

Naloga seveda ni bila lahka. Progo si jim izpeljali najprej po tekalšču (tu sta bili dve nizki zapreki, kateri je bilo treba preskočiti), potem so morali na nasipe izven igrišča, nazadnje pa so tekli spet okrog zelenega nogometnega igrišča. Dolžina proge je znašala približno 3500 m in je predstavljala za začetek lahkoatletске sezone dokaj trdo preizkušnjo. In to tem bolj, ker so morali čez globoke prekope med nasipi.

Večina tekmovalcev je bila iz vrst Hermežanov, nekaj zastopnikov pa so poslali tudi Planina, Ilirija in GILL. Med favoriti smo pogrešali Kiena in tako smo vedeli, da se bo razvila borba za prvo mesto med brati Starmani (nastopili so trije), med Srakarjem in Sedejem. Slednji se je kaj kmalu odtrgal in prevzel vodstvo. Za petimi mu je sledil Hermežan Srakar in čakal ugodnega trenutka, da bi ga prehitel. Na polovici proge, ko so se začeli tekači potiti, sta bila Planinec Sedej in Srakar že za 50 m pred ostalimi. Starmanov korak je bil precej težak in vse je kazalo, da ju ne bo več prehitel.

Fantom se je poznalo, da so se lotili preostrega tempa, ki ga je diktiral urnonogi Sedej. Prvi, ki je to okusil je bil Mozetič, ki je moral odstopiti. Tudi nekaterim drugim se je poznalo po drži telesa, po skrajšanem koraku in po spehanosti, da so začeli prehitovati. Nimaže se izkušnja in žene znajo oceniti primerne hitrosti.

Nasprotno pa je vlekel Sedej a precejšnjo lahkoto in prvega mesta mu tudi Srakar ni mogel več vzeti. Proti koncu proge je poskušal s finishem, čeprav ni bilo več izgledov, da bi dohitel prvega. Nesporno zmago Sedeja, ki je prišel v cilj približno pet metrov pred Srakarjem, so gledalci živahno pozdravili. Posamezni tekmovalci so dosegli naslednje čase:

1. Sedej Zoran, Planina, 11 min. 45 sek.;
2. Srakar Ivan, Hermes, 11 min. 49,5 sek.;
3. Starman Adolf, Hermes, 12 min. 22,8 sek.;
4. Starman L., Hermes, 12:26; 5. Bizjak L. (H.), 12:49,8; 6. Koritnik L. (Pl.), 13:03,6; 7. Toman M., (GILL), 13:09,8; 8. Starman L. (H.), 13:10; 9. Suhadole J. (GILL), 13:29; 10. Oblak B. (GILL), 13:58,6; 11. Vidmar (GILL) 14:07,4; 12. Mencin-

Trije zlati laski deda Vseveda

Spisal K. J. Erben — Risal Ivan Romih

KRALJ MU REČE: »IMELI SMO TU JABLANO, KI JE RODILA TAKA JABOLKA, DA JE VSAK POSTAL MLAD, PA ČEPRAV JE STAL PRED SMRTJO, KADAR GA JE ZAUZIL. ZDAJ JE ŽE DVAJSET LET SUHA. ZATO VPRAŠAJ DEDA VSEVEDA, KAJ JE Z NJO?«

»BOM!« JE OBLJUBIL PLAVACEK. KRALJ PA GA JE MILOSTIVO ODPUSTIL.

Prihod novih čet na letališče v Tunisu. Prepeljalo jih je prevozno letalo.

IZUM

Različni izumi približujejo končno zmago industrije v boju za boljšo bodočnost. Ker poraja zahteva po neomajnem ekonomskem zakon ponudbo, imamo vedno več izumiteljev, ki priskočijo na pomoč domovini. A jaz nisem nikoli srečal pravih izumiteljev. Edino izjemo tvori gospodična Maruška, slušateljica na univerzi, katero sem obiskoval tudi jaz.

Omenjena, sicer prijazna gospodična, je morebiti preveč čislala na lastno zunanost in imela sedanjemu času maloprimerne razvade. Četudi je stanovala v domu za visokošolke in je imela sobo z drugimi tovarišicami, je stala ob njeni postelji mizica. Bila je pokrita z baržunastim pregrinjalom. Na baržunu so stale različne malenkosti: pudr, ogledalce, ustni svinčnik in druge kemikalije ter celo steklenička kolinske vode. Slednja je tudi povzročila dogodek, o katerem pripovedujem.

Dragocena tekočina je vedno nepričakovano prehitro izpuhtela. Lastnica je po pravici sklepala, da jo odliva in rabijo nepoklicane osebe. Kot dijakinja seveda ni imela preveč razpoložljivega denarja. Izguba jo je težko za-

dela in je obupno vila roke nad ostanki svoje kolinske vode. Skrivala je steklenico v mizici in celo v postelji, a vse je bilo zaman. Neka nevidna roka je venomer krčila zalogo. Maruška je pričela belečiti na steklenici sami višino kolinske vode, a tudi to ni dalo kosmatih sre zakrknjenih tatov. Takrat je prišla Maruška na izvirno misel. Opremila je steklenico z napisom »strupe in celo naslikala zraven mrtvaško lobanjo s prekritimi kostmi. Potem je mirno pustila steklenico na mizi. Od tedaj se ni nihče dotaknil njene kolinske vode.

Moram sicer pripomniti, da je doletel tudi na ta način zavarovano lastnino še en napad, a to je bil izjemni slučaj. Neka obupana visokošolka je namreč na dušek izpila vso tekočino, ker se je bila skregala s svojim izvoljencem in si sklenila vzeti življenje. A to ni imelo nobenih za njeno zdravje nevarnih posledic.

Sicer pa razen tega edinstvenega primera, se je izum sijajno obnesel. Maruška bi prav za prav lahko patentirala svojo duhovitost. Če ni zahtevala nobenega patenta, se je najbrž zgodilo to z ozirom na nizkoten značaj izuma samega, ki varuje zasebno last. Slednja zdaj sploh izumira, in moramo pristeti tudi Marušonim izumiteljem, ki mislijo zgolj na lastno korist. A kakor rečeno, nisem žal, nikoli srečal nobenega drugega izumitelja.

Samo točka razlike med Torinom in Livornom

Vprašanje prvaka ostane odprto do posameznega kola — Usoda Ligurije zapčeta.

V drž. nogom. prvenstvu so odigrali večeraj predzadnje dejanje, niso ga pa še razvozljali. Na kratko povedano: pet mostev z vrha razpredelnice se je spet pomaknilo za dve točki naprej. Vrstni red je ostal isti in tako tudi razdalje, ki ločijo Torino od Livorna, Livorno od Juventusa itd.

Približuje se konec prvenstva, možnosti pa so še vedno na vse strani odprte. Tudi ne bi mogli za gotovo reči, kakšna usoda čaka klube na repku razpredelnice. Izjema velja samo za Ligurio, ki ima tako slabo razliko v golih, da je gotovo, da bo izpadla; odprto pa je vprašanje, kdo ji bo delal družbo pri prehodu v II. razred. V poštev prihajajo Venezia, Triestina in Vicenza. Končni rezultat je torej prihranjen za zadnje dejanje, ko bodo zaključili z letošnjim državnim prvenstvom.

Posamezni izidi večerajšnje nedelje so bili naslednji:

- Bergamo: Atalanta—Triestina 2:2
Torino: Torino—Bologna 2:1
Benetke: Venezia—Bari 0:0
Milano: Ambrosiana—Milano 3:0
Vicenza: Livorno—Vicenza 3:1
Firenca: Juventus—Fiorentina 4:3
Rim: Genova—Roma 3:2
Genova: Liguria—Lazio 2:0.

Kakor rečeno, so se vodila močiva pomaknila za dve točki naprej. Če si ogledamo izide (Nadaljevanje na strani 6.)

S. S. VAN DINE:

48

Umorjeni Kanarček

»Seveda, tvoje slutnje...« je vzkliknil Markham in nevrno pogledal prijatelja. »Toda povej mi, zakaj si dvakrat pretrgal Mannixu besedo, ko mi je hotel nekaj povedati?«

»Tega ti ne morem povedati. Zelo mi je žal, toda...«

Govoril je skoraj v šali, a Markham je dobro vedel, da Vance ne stori ničesar brez važnega razloga, zato ni bil vanj. Jaz pa sem si pri tem mislil, da je gospodična La Fosse imela zelo prav, da je tako slepo zaupala Vanceju.

Heatha je Mannixovo pripovedovanje precej zbegalo.

»Nisem vedel, da so bila vrata odprta.« je dejal. »Kdo neki jih je zaprl po Mannixovem odhodu? In kdo jih je odprl po šesti uri?«

»Če bo božja volja, bomo polagoma tudi to odkrili, gospod narednik.« je izjavil Vance. »Upajmo! Toda verjemite mi: če bomo našli kako pojasnilo, bo to: Skeel. Samo njega moremo obtožiti. Cleaver ni poklicni vlonilec in prav tako ni Mannix...«

»Zagotavljam vas, da je bil usodni večer v plesalčni sobi pravi mojster, nikakor pa s tem ne mislim vašega gizdalina. Nikakor pa ne zanikam, da bi ne bil on odprl skrinjice z dletom...«

»Jih je torej bilo več? Je to vaša teorija, gospod Vance? Če prej ste to omenili in morda imate prav. Če pa se nam posreči dokazati krivdo Skeelu, bomo lahko zvedeli tudi, kdo je bil njegov sokrivec.«

»Nikakor ni bil njegov sokrivec. Bil je popolnoma tuj človek.«

Markham je gledal v zrak.

»Ta zadeva s Cleaverjem mi niti malo ni všeč,« je izjavil. »Že od ponedeljka je na njem nekaj, kar mi ne prija.«

»Ali njegov napačni alibi ne postaja še bolj zagoneten? Zdaj razumeš, zakaj nisem hotel, da bi ga zaslusal včeraj v klubu? Zdelo se mi je, da če se nam posreči spraviti iz njega to kar ve, ti bo mnogo lažje pripraviti do besede tudi Cleaverja. Kakor vidiš, so moje slutnje bile popolnoma pravilne. S tem, kar zdaj veš, boš mogel od Cleaverja izvedeti mnogo več.«

»In prav to tudi hočem storiti!« je vzkliknil Markham in pozval Swackerja. Ko se je ta prikazal na vratih, mu je dejal: »Poiščite Karla Cleaverja! Telefonirajte mu v Stuyvesant ali pa na dom. Stanuje tukaj v bližini med klubom in 27. cesto. Povejte mu, da mora priti semkaj preden mine pol ure. Če bi se ustavljal, ga bodo policisti privedli vkleknjenega!«

Markham je nekaj trenutkov ostal pri oknu in nervozno kadil, medtem ko je Vance, smehljaje se, prelistaval časopis. Heath je izpil kozarec vode, nato pa se začel sprehajati po sobi. Nekoliko pozneje se je vrnil Swacker.

»Žal mi je, gospod načelnik, toda Cleaver je šel iz mesta... in nihče ne ve kam. Vrniti se bo šele pozno zvečer.«

»K yragul...« Markham se je okrenil k Heathu. »Za vsako ceno mi morate še nocoj najti Cleaverja in mi ga privedi semkaj jutri zjutraj ob devetih!«

»Bodite brez skrbi!« je dejal Heath in se ustavil pred Markhamom. »Neka stvar se mi vedno zopet vrača v spomin. Ali se spominjate skrinjice za dokumente, ki je stala odprta na mizi? Bila je prazna. Kaj neki spravlja ženska v tako skrinjico? Pisma ali podobno. Nprestanu mi prihaja v spomin, da ta skrinjica ni bila odprta s silo... Bila je odprta s ključem. Na vsak način poklicen tat ne krađe pisem in dokumentov... Ali razumete, kaj hočem reči s tem?«

»Dragi gospod narednik!« je vzkliknil Vance, »globoko se vam priklanjam! Skrinjica z dokumenti! Naravno! Skeel je ni odprl... prav gotovo ne! To je delo onega drugega!«

»Kaj mislite o tej skrinjici, gospod narednik,« je vprašal Markham.

»Prav isto, kakor trdi gospod Vance, domnevam tudi jaz, da je namreč še nekdo drugi bil v ponedeljek v plesalčinem stanovanju. Pripovedovali ste mi, da vam je Cleaver povedal, da je v juniju plačal plesalki ogromno vsoto denarja, da bi mu vrnila njegova pisma. Lahko domnevamo, da ji tega denarja nikdar ni dal in da je zato odšel v ponedeljek zvečer k njej ter si pisma sam vzel.«

»Stvar je popolnoma mogoča,« je pristal Markham. »A kam nas to dovede?«

»Zadeva je čisto jasna. Cleaver je vzel pisma v ponedeljek zvečer in morda jih ima še pri sebi. Če ima katero izmed teh pisem poznejši datum, to se pravi, po času, o katerem

trdi, da jih je od plesalke odkupil, tedaj lahko osumimo tudi njega...«

»Pravkar premišlujem...« Cleaver je odsojen in če bi mogli priti do teh pisem...«

»Res bi nam to moglo koristiti,« je hladno pripomnil Markham in nepremično gledal narednika, »toda o tej stvari ni govora.«

»A vendar,« je zamrmral Heath, »vas je Cleaver tako debelo nalagal.«

XXI.

Datumi, ki se ne ujemajo.

Sobota, 15. septembra ob devetih.

Drugo jutro smo Markham, Vance in jaz zajtrkovali skupno pri »Knezu Juriju« in dospeli v Markhamovo pisarno samo nekaj minut po deveti uri. Cleaver nas je v Heathovi družbi že pričakoval v čakalnici.

Sodeč po načinu, kako je Cleaver vstopil v pisarno, bi bilo mogoče sklepati, da narednik ni bil z njim preveč obziren. Približal se je Markhamovi mizi in užaljeno pogledal načelnika.

»Ali sem morda aretiran,« je vprašal z glasom, ki je izdajal zadržano jezo in užaljenost.

»Ne žel,« je odvrnil suho Markham. »Če pa bi bili, bi to bila vaša krivda. Prosim, sedite!«

Cleaver je nekoliko okleval, nato pa je sedel na bližnji stol.

»Čemu neki me je spravil ta vaš policist iz postelje že ob pol osmih,« je dejal in s prstom pokazal Heathu. »Grozil mi je, da me aretira, samo ker sem ngovarjal proti takemu nezakonitemu in vse prej kot vljudnemu ravnanju.«

SPORT

(Nadaljevanje s strani 5.)

šibkejših moštev, tedaj preseneča najprej Liguria, ki je odpravila Lazio z lepo razliko. Dobro sta se držali tudi Venezia in Tristina, ki sta rešili vsaj po eno točko. Po 29. kolu je vrstni red moštev naslednji: Torino 42 točk, Livorno 41, Juventus 37, Ambrosiana 34, Genova 33, Milano 29, Atalanta, Bologna in Roma po 28, Fiorentina 27, Lazio 26, Bari 24, Vicenza 23, Tristina in Venezia po 22, Liguria 20.

V II. razredu je na vrhu razpredelnice še vedno gneča. Tu je treba omeniti na prvem mestu Modeno, ki vodi z 39 točkami, čeprav je bila včeraj poražena. Takoj za njo sta Napoli in Brescia. Omenjamo, da sta Modena in Napoli igrala lansko leto v I. razredu in se jima pozna, da imata za seboj izvrstno solo. V naslednjem navajamo včerajšnje izide:

Napoli: Napoli—Savona 2:0, Pescara: Pescara—Cremonese 3:1, Pisa: Pisa—Udinese 4:0, Busto Arsizio: Pro Patria—Siena 3:1, Palermo: Palermo—Juve—Novara (prelozeno), Lodi: Alessandria—Fanfulla 2:1, Modena: Mater—Modena

2:1, Brescia: Brescia—Padova 2:1, Ancona: Anconitana—Spezia 3:1.

Vrstni red in točke v II. razredu: Modena 39, Napoli in Brescia po 38, Pisa 37, Pro Patria in Spezia po 36, Cremonese 31, Anconitana, Fanfulla in Padova po 28, Pescara 26, Udinese 25, Alessandria 24, Novara 23, Mater 22, Siena 19, Palermo Juve in Savona po 17. Nekaj moštev je v zaostanku za eno tekmo, Palermo Juve pa za pet.

Tob. tovarna : Hermes 1:0 (1:0)

Prvi nespesh Hermes v prvenstvu I. razreda. — Nepričakovana zmaga enajstorič Tob. tovarne.

Včeraj je bilo Hermesovo igrišče v šiški pozorišče treh športnih prirediteljev. Dopoldne so ga obiskali prijatelji lahke atletike, ob 14 popoldne pa so spet prišli ljubitelji nogometa, ki so gledali najprej prvenstveno tekmo II. razreda, zatem pa težko pričakovano srečanje med Hermesom in Dopoldne tob. tovarne. Okrog tisoč gledalcev se je nabralo pri glavnem dogodku, največ seveda simpatizerjev železničarskega Hermes, ki pa niso videli tekme, kakršno so si želeli.

Kdo bi si mislil, da bodo Tobakarji, ki so se morali dvakrat boriti za vstop v I. razred, odnesli Hermesu kar obe točki, s katerima je zatrdno računali! Zgodilo pa se je takole:

Enajstorič Hermes se je kaj kmalu prepričala, da ima pred seboj moštvo, ki ga je podcenjevala. Tob. tovarni se na misel ni prišlo, da bi prepuščala pobudo železničarjem in je pridno razdirala, kadar ni imela žoge v svoji oblasti. Vrste Hermesov so se po začetnih napačnih nekam razbile in tudi podajanje ni šlo od nog kakor bi želeli. Poedinci so si sicer prizadevali, da bi vnesli v igro kaj načrtnega dela, prizadevanje pa je ostalo brezuspešno. Zdi se, da so pogrešali krilca Košenino, ki je na dosedanjih tekmah pokazal, da se razume na zvezo. V голу so imeli Hermesani namesto Razbornika Malica, ki je nastopil epet po daljšem času in pokazal, da je še vedno gibčen in zanesljiv.

Tudi enajstorič Tob. tovarne je nastopila nekoliko oslabiljena. Igrala pa je spet borbena in poštenovalno; fantje so se borili za vsako žogo, tu pa tam pa so se jim posrečili tudi lepi osnuki napadalnih akcij. Prav dober je bil Oblak v vratih, med krilci je ugajal Januš, v napadalni vrsti pa so bili vsi približno enaki in podjetni. Vse kaže, da so igralci Tob. tovarne pridni pri treningu, kar se jim pozna v dobri kondiciji. Edini in odločilni gol, ki je padel na tej tekmi, je zabil Marn proti koncu I. polčasa. Hermes si je močno prizadeval, da bi nadoknadil, kar je zamudil v prvem delu igre, strelcev pa se je držala smola in tako je pripadla zmaga srečnejšemu in borbenejšemu moštvu Tob. tovarne. Sodil je g. Makovec.

NAROČAJTE »SLOVENCA«

Pigmejci iz sturijskih gozdov

Posebno poglavje nauka o človeških plemenih je posvečeno pigmejcem iz Afrike. Vprav to plemo je za razvoj znanosti o rasah posebnega pomena; vsaj učenjaki, ki se bavijo s to panogo znanosti, pravijo tako. Med njimi je tudi dunajski profesor Gusinde, ki se je vprav sprito tega še prav posebno posvetil načrtnemu študiju afriških pigmejcev.

Pigmejci žive na tistem področju afriškega pragozda, ki ga namaka reka Sturi — pritok Konga. Dnevna temperatura se v teh krajih giblje od 20 do 30 stopinj nad ničlo. Dež je tam vsakdanji pojav in ves pragozd je bogato napoljen z vlago, tako da dreve tam nadvse bujno uspeva. Ti gozdovi pa so zelo temni, ker je vejevje tako razraščeno, da sončni žarki le redko kje prodre do tal. Zato pod tem drevjem

tudi ne more rasti kakšno bujnejše grmičevje. Pigmejci so se na takšne razmere povsem navadili in so jim sončni žarki naravnost zoprni. So to res nekaki ljubitelji gozdnega somraka sredi afriške celine.

Pigmejci so po postavi majhni ljudje. Moški dosežejo višino kvečjemu 144 cm, ženske pa celo samo 137 cm. Zelo verjetno je — vsaj tako mislijo strokovnjaki —, da prvotna domovina teh afriških prililikev ni temni pragozd, čeprav ni nobenega dvoma več, da so že nad tisoč let njegovi edini prebivalci. Domnevajo, da so pigmejci prvotno prebivalci kje ob robovih afriških pragozdov, pozneje pa da so se zaradi nam doslej še neznane sile umaknili v notranjščino teh divje razraščeni gozdov.

Umrli nam je naš ljubljani soprog, dobri oče, stari oče, stric, svak in tast, gospod

JOSIP RAVNIKAR

trgovec

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v sredo, dne 21. t. m. ob pol petih popoldne z žal, kapele sv. Nikolaja, na pokopališče k Sv. Križu.

Prosimo tihega sožalja.

Ljubljana, Palermo, Lanzberg, dne 19. aprila 1943.

Globoko žalujejo: Marija, soproga; Jože, inž. arh. Edvard, sinova; Marija, Marta, hčerki; Danica, Silva, sinahi; Helena in Edo, vnuka — ter ostalo sorodstvo.

Kupujte pri naših inserentih

Umrli nam je dne 18. aprila 1943, po težki, mučni bolezni, previdena s tolažili sv. vere, naša ljubljena soproga, mama, stara mama, sestra, teta, tašča in svakinja, gopa

Boncelj Frančiška roj. Leskovec

soproga vlakovodje državnih železnic v pokoju

Pogreb blage pokojnice bo v torek, dne 20. aprila 1943, ob 3 popoldne iz kapelice sv. Jakoba na Zalah k Sv. Križu.

Ljubljana, Kranj, Rajhenburg dne 18. aprila 1943.

Globoko žalujejo ostali

ČASNA EGIPTOVSKEGA PODKRALJA

U. Mioni

12

»Se malo potrpite. Studenec je blizu. Utaborili se bomo tam.«

»O da bi bil že blizu.«

»Ni daleč. Počakajmo tu Ramuzentija. On nas bo poučil, kaj naj storimo, da se maščujemo nad Zafnatpaneam. Zdaj nimam nobenega sočutja več z njim. Nič ga ne štedimo,« pravi Baket, ki je vsled poslabšanja doživetelega poraza spremenil mišljenje v škodo podkralja, ki ga je prej tako spoštoval.

»Nič mu ne smemo priznati na noben način ne,« pritrjujejo drugi.

»Samo da Ramuzenti uspe s svojim načrtom,« pravi Meni.

»Ramuzenti je prekanjen. Saj se je znal tako dobro vtihtapiti v podkraljevo hišo.«

»Da mu verjamem.«

»Verjel mu bo do gotove mere, toda ne bo...« pravi Meni, pa ne more nadaljevati, ker Amen i zavpije:

»Ogenj!«

»Kje?« vprašajo tovariši.

»Tam,« pravi on in iztegne roko.

Vsi obstanejo.

»Ogenj v puščavi!« vzklikne Miebi.

»Blizu našega studenca!« pristavi Baket.

»Zbogom počitke!« pravi Amen i. »Že ure in ure koprim po požirku vode, da si osvežim ustnice. Kdo se je le utaboril tam?«

»Popotniki!«

»Preženimo jih.«

»Primalo nas je.«

»Vojaki Zafnatpane, ki pazijo,« godrnja Baket.

»Ni mogoče!« vzklikne Amen i razburjeno.

»Menda niso zaostali med naskokom, ko smo se jih najmanj nadejali?«

»Slučaj.«

»Izdajstvo. Ne vem, kdo bi nas izdal, gotovo kak strahopetec, ki je odkril podkralju to tajno skrivališče. Ali se vsi tedaj čudite, ako je on poslal vojake, da nas primejo?«

»Ako bi se zares vojaki tam utaborili, ne bi bili prižgali takega ognja,« pravi Amen i.

»Vojaki niso premeteni kot mi,« odgovori Baket z zadovoljnim nasmehom.

»Ne morem verjeti, da bi se vojaki pregrešili proti najpriprostejšemu pravilu previdnosti. Tam se niso utaborili vojaki, marveč popotniki, morda zelo bogati.«

»Biti moramo zelo zelo previdni; bodi, da bomo imeli opravka z vojaki, bodi da so se tam utaborili popotniki. Malo nas je, samo sedem...« pravi Baket.

»Osem.«

»Osem nas bo, ako Ramuzenti pride. Razumem. Nas osem velja za onih dvajset, pa ohraniti moramo sile in ne zmanjšati našega števila, ako hočemo uspeti z domeničenim načrtom proti Zafnatpaneju,« nadaljuje Baket.

»Misliš torej, naj se ne podamo k studencu?« vpraša Meni.

»Jaz se ne odrečem vodit!« pristane Amen i.

»Predlagam, da se utaborimo tu v puščavi in pošljemo izsledovalce, da prouče položaj.

Odločili se bomo šele tedaj, ko bomo izvedeli, kdo se je tam utaboril.«

Baketovemu predlogu so vsi pritrdili in roparji so se utaborili sredi puščave.

»Končno vsaj sedimole!« vzklikne Miebi.

»Ko bi imel kozarec vode, ne bi ničesar drugega zahteval!« pravi Amen i.

»Kdo gre vohunit?« vpraša Baket.

Noben ni hotel iti. Vsi so rekli, da so zelo utrujeni. Slednjič reče Baket:

»Eden mora iti. Jaz sem prevelik. Mene bi videli. Pojdi ti, Amen i.«

Amen i se je od kraja branil, končno se je vdal in izginil v temi.

Šest poštenjakovičev je čakalo tiho. Nobenemu se ni ljubilo govoriti. Čez nekaj časa pravi Miebi:

»Poslušajte.«

Vsi napno ušesa.

»Kaj si slišal?« vpraša Baket.

»Nekdo se nam bliža na oslu.«

»Ali se ti meša?« vzklikne Baket.

»Poslušaj, približuje se. Nekdo na hrbtu osla. Ali morda misliš, da potuje osel sam po puščavi, ne da bi imel koga na hrbtu?« vpraša Miebi s prezirom.

»Tudi mi slišimo!« pristavijo ostali roparji.

»Braz dvoma Ramuzenti,« pravi Miebi in začne lajati kot šakal, divji pes zelo pogost v puščavi.

Lajanje se ponovi zelo blizu.

»On!« pravi Miebi.

»Je že odgovoril na znamenje.«

Peket osla se je vedno bolj razločeval; končno v skromni svetlobi zvezd so se pokazali

nerazločni obrisi osla, na čigar hrbtu je sedel jezdec.

»Ramuzenti?« so klicali tovariši.

Jezdec ustavi osla in skoči na tla. Bil je zares mali ropar.

»Zakaj se niste utaborili pri studencu?« začudeno vpraša.

»Ker tam že nekdo tabori.«

»Kdo?«

»Ne vemo. Imeni vohuni.«

»Verjetno kakšni berači, ki se jih ne izplača napasti.«

»Bomo videli. Odločili se bomo po okolnostih,« pravi Baket.

»Zelo malo nas je! Kje so drugi? Saj sem vam rekel, da pridite vsi,« pravi Ramuzenti.

»Saj smo vsi,« odgovori žalostno Baket.

»Proč s šalami!« Zdaj ni čas za to!« opozori Ramuzenti.

»Ponavljam. To smo vsi; niti enega ne manjka,« odgovori glavar.

»Trideset nas je bilo. In drugi?«

»Ubili ali ujeti.«

»Naj pogine bik Apist!« krične Ramuzenti.

Ta kletev je prestrašila njegove tovariše, poštene ljudi, ki bi laglje umorili človeka, niso pa trpeli, da bi se storila najmanjša krivica sveti zverini.

»Naj živi večno, ako nočete, da pogine, čeprav bi zaslužil, da mu ustrojimo kožo,« krične Ramuzenti jezno.

»Sveti bik!« so ugovarjali roparji. »Obljubili smo mu zlatega sene vsakokrat, kadar bo blagoslovil naše početje.«